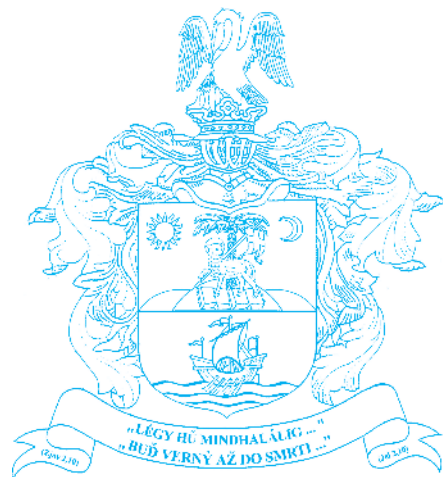

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

LXXXVIII. évfolyam

7–8. szám

Komárom, 2017. július–augusztus

Ára 70 cent

AZ ERŐ VELED VAN

„Ezért emlékeztetlek téged, hogy gerjeszd fel az Isten kegyelmi ajándékát, amely kezeim rád tétele által van benned. Mert nem a félelemnek lelkét adta nekünk az Isten, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét” (2Tim 1,6–7).

Erő kell mindenhez. Erő kellett ahhoz, hogy reggel felkeljünk. Erő kellett ahhoz, hogy ezt a vezércikket megírjam. De a sportoláshoz, a munkavégzéshez, a dolgok megemeléséhez, a betegségek leküzdéséhez, mind-mind erőre van szükség. A forrása többféle lehet. Lehet lelkierő, testi erő, akaraterő. A közös ezekben az, hogy mindenképpen emberi erőről beszélünk, melynek a gyújtópontja az emberben van. „Az erő legyen veled! – így hangzik a mára már legendássá vált George Lucas film, a *Csillagok háborúja* szállóigévé vált jelmondata is. Mert az ember mindig erőből él. Amikor van ereje, akkor ezt általában észre sem veszi. De amikor ereje megfogyatkozik, vagy éppen hiányzik, akkor...

Az erőt irányítani is kell. Pontosan úgy kell mederbe terelni, ahogyan a folyót kordában tartja a medre. Egyébként a folyó maga is lehet az erő szimbóluma, hiszen egyfolytában (!) mozgásban van. A folyása nem más, mint a természet erőinek játéka. Arra az emberre, aki irányítani tudja az erejét, és azt a megfelelő időben a megfelelő mértékben tudja kihasználni, azt mondjuk, hogy céltudatos. Az ilyen ember pedig sokak példaképe a mai világban. Főleg, ha erejét hatalomként, azaz mások irányítására is tudja használni.

Eddig minden pillanatban, amikor az erőről beszéltünk, az ember volt a vizsgálódásunk középpontjában. De itt az ideje, hogy figyelmünket a fenti alapigére fordítsuk. Ebben a levélben Pál apostol arra biztatja Timóteust, „*igaz fiát a hitben*”, hogy gerjessze fel a neki kézrátétellel adatott kegyelmi ajándékot. Ezek az igék úgy hangoznak, mintha arról beszélnének, hogy van egy erő, ami az emberen kívül van. Hiszen a kegyelmi ajándék a tanítványnak mindig kívülről, pontosabban felülről adatik. Annak a forrása és irányítója nem más, mint maga a Szentlélek Isten.

Mindennapi teendőink között (csupán azért, mert mi már olyan racionális, tudományosan mindent

megalapozni akaró emberek vagyunk), gyakran lebecsüljük a Szentlélek erejét. Vagy egyszerűen a nagy rohanásban és kapkodásban, ami életünket sokszor jellemzi, elfelejtünk erőt kérni attól, aki valóban a tiszta erő forrása: az Úrtól. Olyan ez, mintha olyan autót akarnánk vezetni, amelyikben nincs üzemanyag. A határidők szorítása, az elvárások teljesítésének kényszere mindig a félelem lelkét erősíti bennünk. Ugyanakkor mások nagyobb ereje és szilárdabb céltudatossága is megriaszt bennünket. Azért van ez, mert a világ a lelke – ami nem az Istentől származik és nem az Istenért ténykedik, hanem csupán

(Folytatás a 2. oldalon)

2016 az építkezések éve volt – A Zsinat 5. üléséről

Rimaszombatban, a Tompa Mihály Református Gimnázium díszterme adott otthont június 10-én a Zsinat 5. ülésének. A zsinati ülés istentisztelettel kezdődött, amelyen először **Géresi Róbert** püspökhelyettes szolgált igemagyarázattal a *Mt 9,9–13* alapján. Az ige kapcsán figyelmeztetett, hogy konfliktus támadhat a felismert igazság mentén, de ne kössünk olyan kompromisszumot, ami az Igét áldozza be valamilyen hamis békesség mentén. **Jaroslav Széles**, kassai lelkipásztor, zsinati képviselő az *ApCsel 2,37–47* alapján utalt arra is, hogy Isten bárkit elhívhat a szolgálatára és hogy nincs egyház közösség nélkül.

Az igei szolgálatok után a megjelent negyvenkét világi és egyházi zsinati képviselő elé tizenöt tárgysorozati pont került, amelyekhez még két beadvány érkezett. Az elsőnek a felvételét (bővüljön egy szlovák egyházmegyei taggal a Zsinat számvevői bizottsága) a képviselők nem hagyták jóvá. A másik beadványt pedig (az egyházi tisztségek betöltéséről szóló törvény módosítását) a beteresztő végül visszavonta.

A jelentések sorát **Fazekas László** püspök kezdte, aki a 2016-os esztendőt az építkezések éveként summázta. Kiemelte, hogy a magyar egyházmegyék a Magyar Kormánytól egymilliárd forintos támogatást kaptak a hitélet erősítésére és beruházásaik megvalósítására. A pénzcso magból száz gyülekezet kapott támogatást javításokra, az iskolák fejlesztésre, valamint három nagyberuházás is megvalósult: befejeződhetett a Timóteus-ház felújítása Komáromban, Csillagház épült Rimaszombat-

(Folytatás a 23. oldalon)

Reményik Sándor Mezők virágai

„De mondom néktek, Salamon az ő
dicsőségében nem öltözködött úgy,
mint ezek közül egy.”

Járosi Andornak

Színesedik a rét.
A margaréták föl-fölemelik
Szelíd, fehér fejük.
A karthausi, a hallgatag barát
Barátkozik velük.
Misére csenget a harangvirág
A bükkönynek s az árva lóherének,
A rét fölé az alkonyat terül,
Ezer virág ajkáról száll az ének
Hangtalanul: hozsánna néked Nyár!

A virágok közt Salamon bolyong.
Vállán bíborpalást.
Fején korona, bús, nehéz arany.
Hatalma van – és tudománya van.
Mit is kívánna mást?
Mégis tűnődve megy.
Aján egy kérdés lebeg hangtalan:
Mért nem olyan, mint ezek közül egy?

Az ÚR színe előtt

Áldott légy, üdvözítő Istenem, hogy most is uralkodsz ebben a világban! Uralkodsz azokon is, akik nem ismernek Téged. Uralkodsz mindenben, ami él. Áldott légy, üdvözítő Istenem, hogy majd legyőzöd minden ellenségedet, elhozod az örök béke országát, amelyet a tiednek készítettél, és Te leszel minden mindenekben! Áldott légy, üdvözítő Istenem, hogy engem is elhívjal eljövendő országodba! Könyörgök Hozzád, üdvözítő Istenem, ragadj meg és vezess engem, hogy bejussak országodba. Állíts meg a széles úton, amely a kárhozatba visz. Kényszeríts a keskeny útra, amely az örök életre visz. A mindennapi munka lázában, a hétköznap rohanásában és kísértéseiben szabadíts meg az anyagiak szerelmétől, szabadíts meg az életemért aggódtól, szabadíts meg az emberek félelmétől. Tartsd éberem én bennem azt az egy gondot, hogy keressem először országodat és annak igazságát. Hálával dicsérlek, üdvözítő Istenem, hogy mindennapi munkámban Reád tekinthetek és Téged szolgálhatlak. **Ámen.**

GONDOLATOK

Az erő veled van

(Befejezés az 1. oldalról)
önmagáért van, és önző célok vezetnek – erősnek tűnik. Ez az erő úgy tör előre, hogy közben megbénítja és el akarja távolítani azokat, akik másképpen szeretnének cselekedni. Pál apostol biztatása a fiatal Timóteus felé azért szól, hogy ne higgye el mindazokat az érveket, amelyeket a „félelem lelke” elé hoz, és ne hallja meg azokat a hangokat, amelyek ezen lélek által szólnak. Ne

formája bármilyen: az igehirdetéstől a gyülekezet irányításáig, a prófétalástól kezdve, a beteglátogatáson át, a vigasztalásig), valahol mindig Krisztusra szeretne mutatni. Éppen azért erősebb a kegyelmi ajándék a félelemnél, mert a forrása nem az emberben, hanem rajta kívül van. Az igazi erő Krisztusban van, Aki a feltámadásával legyőzte a halált, hogy nekünk megbocsájtást és örök életet szerezzen.

engedje, hogy a fiatal kora miatt megkérdőjelezzék a tekintélyét. Ne gondolja, hogy azért, mert többen vannak az ellenlábások, attól az evangélium, azaz Jézus Krisztus váltás műve érvénytelenné válik. A kegyelmi ajándék ugyanis éppen attól lesz azzá, ami, hogy Jézus kereszthalálából és áldozatából fakad. Az ilyen ajándék (legyen a

Az első bekezdésben felsoroltuk az erőnek sokféle fajtáját. De ugyanakkor ott azt is megláthattuk, hogy az ember ereje önmagában gyakran ingadozik. Krisztus ereje azonban nem ilyen! A megváltás elvégzettet! Azt már semmi ki nem kezdheti, és felül nem múlhatja! Azoknak, akik hisznek benne, Isten az erő, a szeretet és a józan-

ság Lelkét adja. Az erő az, amelyik irányítási tud, és akár önmagunk legyőzését is lehetővé teszi, csak azért, hogy az Isten országa növekedjen. A szeretet lelkét, amely képes áldozatot hozni a másikért, még akkor is, ha az a másik nem érdemi azt meg. Azonban az igazi szeretet nem az érdemekre tekint. Hogyha mindig azt mérlegelnék, hogy ki mit érdemel, akkor a szeretetszolgálat nem létezne. Hiszen a szeretetszolgálat éppen, hogy az érdemtelenek, a gyengék és elesettek szolgálata. „Mert mi erősek tartozunk azzal, hogy erőtlenekek erőtlenségeit hordozzuk. Úgy, ahogy Krisztus is hordozta a miénket.” De a kegyelmi ajándékok között mégis ott van egyfajta mérlegelésnek a képessége: a józanság lelke. Azonban ez nem az érdemeket veszi górcső alá, hanem azt igyekszik megítélni, hogy mi a helyes és mi helytelen az Isten szerint. Bizony, ehhez is a Szentlélek segítsége szükséges, hiszen a gonosz gyakran a világosság angyalának adja ki magát és elkápráztat bennünket. De a Szentlélek ereje leleplezi a „nagy szemfényvesztőt”, a Szétdobálót.

Kedves Testvéreim! Így pünkösöd után is vegyük komolyan az Isten Szentlelkének jelenlétét, és kérjük a segítségét az életünkben, mert Ő a mi életerőnknek és szolgálhatunk végzésének állandó és ki nem apadó forrása. Ő az az erő, amely nap mint nap velünk van!
Haris Szilárd

Az emberek körében egyre jobban terjed a Mária-kultusz, vagy egyes szenteknek a megjelenése. Még reformátusok között is vannak, akik imádkozzák az Üdvözlégy Máriát, vagy halott mellett a rózsafüzért.

Ebben a rövid írásban megpróbálom a Biblia alapján kicsit megvilágosítani ezt a téveszmét, rámutatni, ki kicsoda. *„Mindent vizsgáljatok meg: a jót tartsátok meg, a gonosz minden fajtájától tartózkodjatok” (1Thessz 5,21–22).*

Vizsgáljuk meg tehát Máriát: *„Magasztalja lelkem az Urat, s ujjong az én lelkem megtartó Istenemben, mert rátekintett szolgálóleányának megalázott voltára: és íme, mostantól fogva boldognak mond engem minden nemzedék” (Lk 1,46b–48).* Bár nem sokat említ a Biblia Mária származásáról, de tudjuk, hogy Ő is ember volt, testből született, úgy mint mindnyájan, ezért Ő is örököse a lelki halálnak az első emberpár révén. Mert aki testből született, test az. Neki is szüksége van a kegyelemre és megváltásra, amit Jézus érte is elvégzett a kereszten. Mária istenfő, tiszta, alázatos, szelíd és engedelmes volt, akit Isten eszközként használt arra, hogy benne emberi testet öltson az Ő szent Fia. Mivel ember által jött be a bűn a világba, így egy ember áldozata által töröltetik is el.

Az emberek között nem volt ilyen, így Isten elküldte az Ő egyetlen Fiát, Aki megáldoztatott értünk. Az angyal köszönti Máriát: *„Üdvözlégy, kegyelembe fogadott, az Úr veled van!” (Lk 1,28b).* Isten Máriát kegyelembe fogadta az Ő terve megvalósítására, így Ő is **elfogadója** volt a kegyelemnek és **nem adója**, mivel Ő is kapta, így nem adhatja. Isten adja az Ő gyermekeinek. Máriának így hatalma sincs, mivel a kegyelmet kapta. *„Mária pedig ezt mondta: ... mert nagy dolgokat tett velem a Hatalmas, és szent az ő neve” (Lk 1,46a.49).* Mária magától semmit sem tehetett. Gondolom, nem volt könnyű abban a korban leányanyaként megállni, lehet, kigúnyolták, megalázták, nem tudjuk, mit kellett átélnie, de Ő hittel vállalta sorsát és ezért tiszteljük, **de nem imádjuk**. Az Istent imádd és neki szolgálj!

A másik nagyon fontos dolog: Mária nem maradt örökre szűz (ahogy sokan annak tartják), mindössze addig, míg világra nem hozta Isten egyszülött fiát. József *„nem érintette addig, amíg meg nem szülte fiát, akit Jézusnak nevezett el” (Mt 1,24b).* Az „addig” itt azt jelenti, hogy utána igen, mivel gyermekei születtek: *„Vajon nem az ácsmester fia ez? Nem az ő anyját hívják Máriának, testvéreit pedig Jakabnak, Józsefnek, Simonnak és Júdásnak? És a húgai nem itt élnek-e valamennyien?” (Mt 13,55–56a).* Családja tehát valamilyen szinten jelen volt Jézus életében továbbra is. *„De amikor eljött az idő teljessége, Isten elküldte Fiát, aki asszonytól született a törvénynek alávetve” (Gal 4,4).* Ezért nincs szükség Mária közbenjárására, mivel Ő csupán edény volt Isten kezében. *„Mert egy az Isten, egy a közbenjáró is Isten és emberek között, az ember Krisztus Jézus” (1Tim 2,5).*

2,3b.4b). Sem szentek, sem Mária nem jelenik meg sehol, ez az ördög taktikája, hogy megtévessze az embereket. Mivel Mária halott, így nem jelenhet meg, és az imáinkat sem hallja. A bűneinken nem segít, ha bár száz Miatyánkot is elmondunk. A bűnt meg kell vallani, és bocsánat

„Nézz fel Jézusra, a világ Teremtőjére és Megváltójára és élni fogsz!”

natot kérni rá. Jézus ment fel nagypénteken az átok fájára, őt szegezték oda bűneink, ő izzadt vért és szenvedett, Ő kapott sebeket, töviskoronát, Ő szerzett örök életet és bűnbocsánatot.

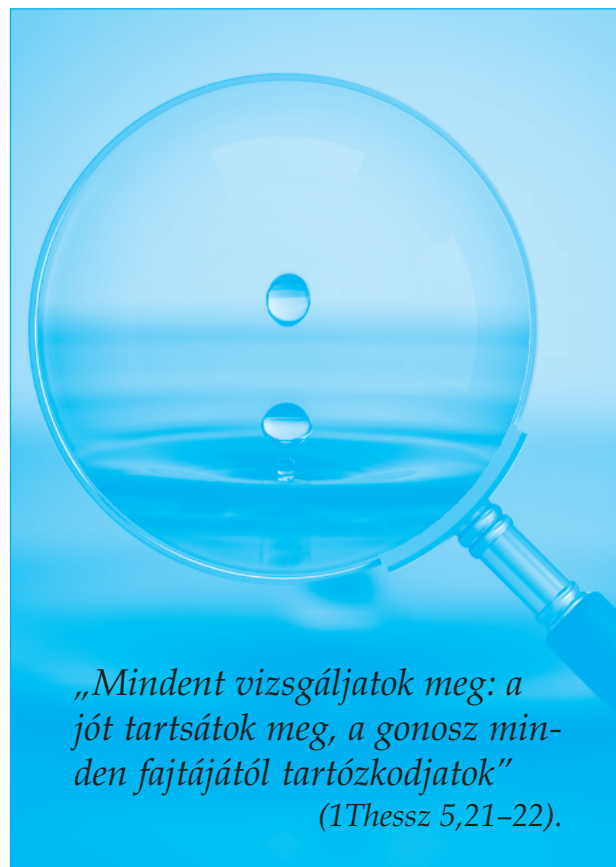
„Én vagyok az Úr, ez a nevem, nem adom dicsőségemet másnak” (Ézs 42,8b). A dicsőítés egyedül Istennek jár, mert *„Én és az Atya egy vagyunk” (Jn 10,30).* Két személyt említ a Biblia, akik halál

nélkül vitettek a mennybe: Énok és Illés. Máriáról nem ír ilyet a Biblia. Ő is várja a feltámadást, bármennyire kedves személy is a számunkra, mint Jézus anyja, csupán eszköz volt Isten kezében, mint annyi más bibliai személy. Jézus azért jött, hogy cselekedje az Atya akaratát. *„És amit csak kértek majd az én nevemben, megteszem, hogy dicsőíttessék az Atya a Fiúban” (Jn 14,13).* Akinek van élő hite az az élő Istent imádjá. *„Akié a Fiú, azé az élet; akiben nincs meg Isten Fia, az élet sincs meg abban” (1Jn 5,12).* Nem lehet a teremtmény nagyobb a teremtőnél. Nézz fel Jézusra, a világ Teremtőjére és Megváltójára és élni fogsz!

„Mindnyájan ugyanazt a lelki italt itták, mert a lelki kősziklából ittak, amely velük ment. Az a kőszikla pedig Krisztus volt” (1Kor 10,4). Ez azt jelenti, hogy Krisztus már a pusztában jelen volt, mikor még Mária nem létezett. *„Ti letről származtok, én pedig fentről származom; ti e világból származtok, én nem e világból származom” (Jn 8,23).*

A Bibliában minden benne van, amit tudnunk kell, ezért tanulj, hogy tudj és olvasd, hogy ismerj! Nem lehet két urat szolgáljni!

Varjassi Ibolya

„Mindent vizsgáljatok meg: a jót tartsátok meg, a gonosz minden fajtájától tartózkodjatok” (1Thessz 5,21–22).

Bármilyen gondunkkal, bajunkkal, örömmünkkel odamehetünk egyenesen Jézushoz, személyesen beszélhetünk vele. Mert minden olyan imádatot, ami nem az élő Istennek szól, kisajátít az ördög.

„Megjelenik a törvénytörő a kárhozat fia... úgyhogy beül az Isten templomába is, azt állítva magáról, hogy ő isten” (2Thessz

Szikszai Béni egykori budapesti evangelizációja (a Jn 17,3–8 alapján), arról szólt, hogy adjunk dicsőséget Istennek. Az elhangzott gondolatok figyelmeztetésül szolgálhatnak számunkra ma is...

A világgal lelki áldásokat közölni csak az képes, aki állandó közösségben van Istennel. Az áldás közlését követően az Isten előtti csendességnek kell következnie. Aki csak az emberekkel beszél, előbb-utóbb kimerül, s végül nem lesz értelmes mondanivalója. Aki viszont csak Istennel beszél, az meg gyümölcstelenné válik, mert nem adja tovább azt a lelki kincset, amit felülről kapott.

Az Úr Jézus adott erre példát nekünk. Miután befejezte az emberekhez szóló beszédét, az ég felé fordította tekintetét és az Atyával beszélt. Mindig ez volt az Ő gyakorlata. Beszélt az Atyával, azután az emberekkel; de beszélt az emberekkel, és újra visszafordult az Atyához. Ennek kell a mi gyakorlatunknak is lennie. Ha azt akarjuk, hogy életünk áldás legyen a világ számára, újra és újra vissza

dicsőségére fordítani, hanem a magunk dicsőségét szeretnénk vele emelni. Nem adjuk vissza az Atyának azt, amit tőle kaptunk.

Jézus viszont ezt kéri az Atyától: Dicsőíts engem, hogy dicsőíthesselek téged. Ajándékozz meg életerővel, hatalommal, ajándékokkal, hogy még csodálatosabbá, felségesebbé tegyem a Te dicsőségedet! Mi pedig kérünk valamit, hogy azt saját céljainkra fordítsuk. Dicsőséget akarunk magunknak. Isten viszont csak annak adja dicsőségét, aki azt az Ő neve magasztalására és dicsőségének hirdetésére fordítja.

Abban lett nyilvánvalóvá az Isten dicsősége az Úr Jézus Krisztus életében, munkájában, hogy az örök életet hozta e világra. Nem az szolgálja Isten dicsőségét, hogy táplálja és oltalmazza testünket. Az Ő dicsőségének teljessége az, hogy örök életet ad. Az Úr Jézus általa szerzett Istennek teljes dicsőséget, hogy engedelmesége által megsemmisítette az ördög hatalmát.

Jézus Krisztus szerint az örök élet azt jelenti, hogy megismerjük Istent. Aki

van-e Istennel és az Ő Fiával, Jézus Krisztussal?

Lehet, hogy van Bibliám, vannak imádságaim, mégsem ismerem Őt. Lehet, hogy úgy kell hozzám szólnia Jézusnak, mint Fülöphöz: „Annyi ideje veletek vagyok, és nem ismertél meg engem, Fülöp?” (Jn 14,8). Lehet, hogy Isten azt mondja neked: Annyi idő óta olvasod a Bibliádat, és még mindig nem ismersz? Félreismersz, mást vársz tőlem, mint amit adni akarok. Ha megismerem Istent, akkor enyém az örök élet, és azt senki többé el nem vitathatja tőlem.

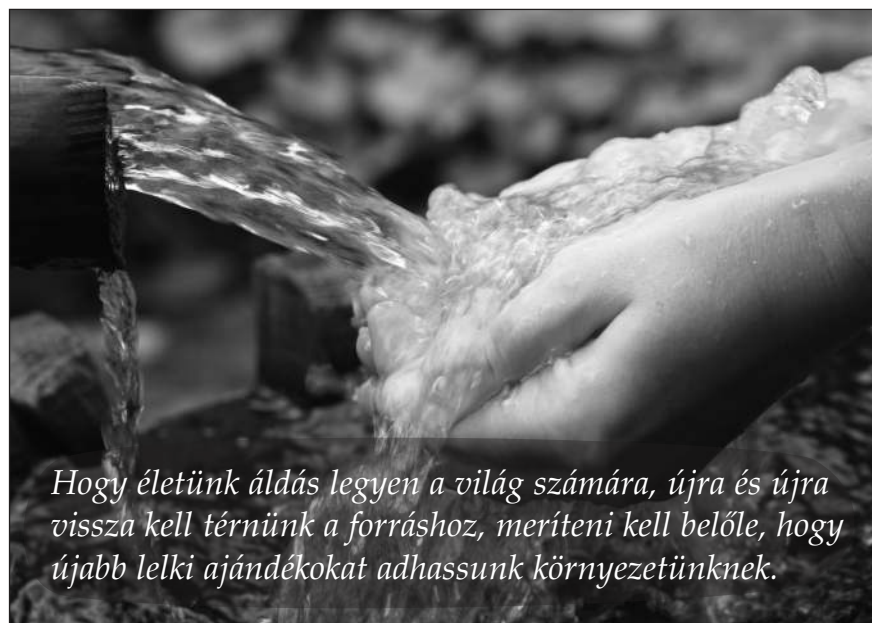
Mit jelent e világban Istent dicsőítenem? Annyit jelent, hogy elvégzem azt a munkát, amit rám bízott. Jézus főpapi imájában így nyilatkozik: „*Én megdicsőítettelek téged e földön azzal, hogy elvégeztem a munkát, amelyet rám bízta, hogy elvégezzem*” (Jn 17,4). Nem az számít, hogy kire mit bízott Isten e világban, hanem az, hogy elvégezte-e a munkát, amit rábízott és akkor Isten dicsőségét szolgálta. Végezzük azt, amit Isten ránk bízott, azon a helyen, ahová állított. Hűséggel, engedelmesen, s ez által dicsőítsük Istent.

Isten igéje azt mondja: „*miattatok káromolják az Isten nevét a pogányok között...*” (Róma 2,24). Vannak, akik arra hívattak, hogy Istent dicsőítsék, de életükkel nem végezték el a rájuk bízott munkát. Nem emberek bízták ránk azt a munkát, amit el kell végeznünk. Vannak Istennek kijelentései, amiket meg kell hallgatnunk, a ránk bízottakat el kell végeznünk, mert ezzel dicsőítjük Őt.

Jézust igazán azok ismerik meg, akik az Igét befogadják. Akik ezt nem vállalják, azok nem ismerhetik meg Jézust, mert az Ige befogadása nélkül nem lehetnek vele közösségben. Fogadjuk be az Igét, mert az Ige hasít, robbant, emészt, éget, de éltet, újít és elevenít is ott, ahová bekerül. Így leszünk képesek őt dicsőíteni.

Én befogadtam, s ezért boldogan énekelem a 290. Hallaluja első versét: „*Minden lépés, amit tészek, / Minden munka, amit végzek. / Minden öltés, melyet öltök. / Minden fillér, mit elköltök. / Hirdesse az Úr szerelmét, / Dicsőitse nagy kegyelmét, / Soli Deo glória! / Soli Deo glória!*”

Szenczi László

Hogy életünk áldás legyen a világ számára, újra és újra vissza kell térnünk a forráshoz, meríteni kell belőle, hogy újabb lelki ajándékokat adhassunk környezetünknek.

kell térnünk a forráshoz, meríteni kell belőle, hogy újabb lelki ajándékokat adhassunk környezetünknek.

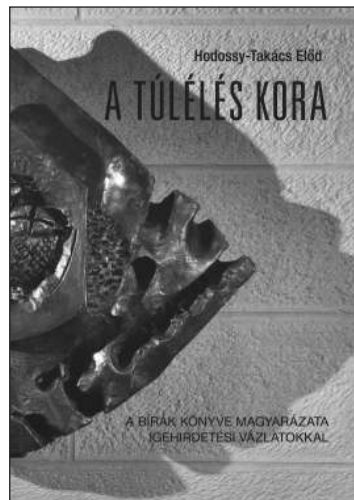
Hogy Jézus annyi lelki ajándéknak és isteni dicsőségnek lehetett birtokosa, annak az a magyarázata, hogy életének minden cselekedetével, minden megnyilvánulásával az Atyát dicsőítette. A mi keresztyénségünk azért olyan szegény lelki áldások adásában, mert mi nem tudjuk mindig a kapott lelki ajándékokat Isten

az egyedüli igaz Istent megismeri egyedül igaz Istennek, és megismeri azt, akit elküldött, a Jézus Krisztust, annak örök élete van. A kettő elválaszthatatlan. Őt megismerni azt jelenti, hogy közösségben, szoros összeköttetésben lenni vele, mint a szőlővessző a szőlőtőkével. Ez nem csupán azt jelenti, hogy hallottam róla és tudok róla, esetleg beszélni is tudok róla. Az a kérdés, hogy a szívem összeforrott-e vele, élő közösségben

A könyv szerzője Hodossy-Takács Előd, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem docense, a Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék vezetője. Az általa írt előszó részletével ajánljuk a könyvet: „Arra teszünk kísérletet a következő oldalakon, hogy közelebb hozzuk minden érdeklődőhöz az Ószövetség egyik különleges darabját. Az olvasó lehet igehirdető és igehallgató, de az is lehet, hogy egyszerűen az ókor iránt érdeklődik valaki: reményeink szerint mindannyian találnak benne haszonnal forgatható oldalakat. Különösen is arra fókuszáltunk, hogy háttértől függetlenül mindenki megérezze: a Szentírás élő ige, vagyis minden egyes történetcsoportnak volt egy eredeti közege, amelyben elhangzott és ahol hatni akart, viszont máig él, tehát érvényes mondanivalóval rendelkezik a jelenben (és hitünk szerint a jövőben is). Ennek érdekében a magyarított szakaszok a kanonikus formát követve, fejezetenként kerülnek sorra. Minden rész azonos felépítésű: *Rövid bevezető* – a rövid mondatok célja az, hogy segítse azoknak az olvasóknak az eligazodását, akik lexikonszerűen akarják használni ezt a munkát, mert valószínűleg a legtöbb olvasó így közelít a kommentárokhoz. Ők a bibliai szöveg egy részletének magyarozatára kíváncsiak, tehát fel fogják ütni a könyvet egy adott fejezetnél; itt kapnak egy kis emlékeztetőt arról, hogy miről szól az adott szakasz, mi a helye a könyvön belül, önmagában álló, zárt elbeszélésnél tartunk-e, vagy egy nagyobb egység részleténél stb.

Tárgyi magyarázat, történeti háttér, exegetikai szempontok – ezek az oldalak a szöveg keletkezéséhez, illetve a szövegben megörökített történésekhez igazodnak. A cél annak felmutatása: miért az áll a Szentírásban, ami az adott helyen olvasható; tehát egyszerre igyekeznek a megértést elősegíteni és a félreértéseket elkerülni.

A szakasz teológiai hangsúlyai – a tárgyi magyarázatokat követő rövid teológiai összefoglalás feladata, hogy meghatározza

azokat a momentumokat, amelyek napjainkban a releváns értelmezés alapját képezhetik – ezek segítségével talán az üzenet könnyebben megragadható.

Igehirdetés-vázlat – itt a szerző értelem-szerűen kénytelen volt szelektálni, ezért általában az egész fejezet helyett egy-egy mozzanatot ragad meg, és azt foglalja össze.

Reméljük, ez a felépítés alkalmasnak bizonyul arra, hogy kötetünk elérje célját, és közelebb hozza a mai magyar bibliaolvasókhoz *A bírák könyvét*.”

(Kálvin Kiadó, Budapest 2016)

Feladvány

Mivel foglalatostkodott Gedeon, amikor megjelent számára az Úr anyaga?

Kérjük, hogy megfejtésüket legkésőbb **augusztus 15-ig** juttassák el a Kálvinista Szemle szerkesztőségének címére (**930 10 Dolny Štál 386**). A helyes választ beküldők közül hárman ajándék könyvet kapnak.

A májusi számban feltett kérdésre azok válaszoltak helyesen, akik azt írták, hogy a kérdéses ige így fejeződik be: „...a bölcs pedig hallgat a tanácsra”.

Azon kedves olvasóink közül, akik helyes megfejtést küldtek be, a Harmat Kiadó jóvoltából hárman részesülnek könyvjutalomban, mégpedig **Édes Erzsébet** (Marcelháza), **Kardos Béláné** (Szádalmás) és **Tamás Zsuzsa** (Szepsi).

Mindhárman Gary Chapman és Arlene Pellicane *Netfüggő gyerekek* című könyvét kapják ajándékba. Nyereményükhöz gratulálunk, postán küldjük el.

A szerkesztőség

FELTETTÜK A KÉRDÉST

Mi jelenti Ön számára a kikapcsolódást?

Egy jó könyv vagy zene, egy jó kis színházi darab, amelyen az ember megfeledkezik a külvilágról és átadja magát az élménynek. De kikapcsolódást jelent az is, amikor csend van a házban, ami általában este tíz óra tájban szokott bekövetkezni. Vagy amikor a gyerekeink jól elvannak, nem kell fegyelmezni, igazságot tenni, csak egyszerűen gyönyörködni bennük,

és arra gondolni, Isten milyen kegyes hozzánk. A lelki és szellemi feltöltődés mellett azonban fontosnak tartom a testi kikapcsolódást is. Ki kell ráznunk magunkból a felgyülemlett feszültséget, mint annak idején tornaórán, amikor megrázogattuk végtagjainkat. Erre a nyár nagyon sok lehetőséget kínál. Nagy, költséges kirándulást nem tervezünk. Lányaink a hazai nagyszülőknél, illetve az erdélyi nagyinál szoktak hosszabb-rövidebb időt eltölteni. Közösen egy-két kisebb kiruccanást tervezünk. Lesz persze fürdőzés is, mert a gyerekeink már alig várják a csobbanást, de ez számunkra mindig jól összehangolt stratégiát, kemény odafigyelést és felügyeletet jelent. Ilyenkor azt kívánom, bárcsak még legalább két pár kezem és ugyanannyi szemem lenne.

Parti Katalin, Szeszta és Komaróc lelkipásztora

Amikor teljesen ki tudom kapcsolni, ami visszahúz; amikor úgy szállok ki a taposómalomból, hogy önmagamat emberi minőségemben följebb hozom. Amikor nem gondolok a holnap feladataira, de teljes minőségében átadom magam a pihenésnek és csak az „itt és most”-ot élem meg. Vallom, hogy a kikapcsolódás szükséges a bennünk rejlő lehetőségeink

kibontakoztatásának növekedéséhez. Számomra a kikapcsolódás az a lélekjelenlét, mely a megnyugvást, a kiegyensúlyozottságot és a békességet hozza magával. Kikapcsolódni annyit jelent, harmóniát találok önmagammal. Számomra ezt nyújtja a pihenés. Isten egész teremtő és alkotó munkája után megpihent, s tőlünk is azt kéri, hogy emlékezzünk meg a nyugalom napjáról és szenteljünk meg azt, ami egyébként a mi javunkat szolgálja! Személy szerint Isten alkotásában, a természetben lelem nagy örömet; a komolyzene hallgatásában; egy-egy könyv, a családom vagy épp a vadászkutyám társaságában, ilyenkor a külvilág is „megszűnik”. Ami mindig békességet és megnyugvást hoz számomra, az az, ha teljes csendességben hallgatom Isten hozzám szóló szavát és annak üzenetét.

Sándor Veronika, Újlót református lelkipásztora

A *természetes hatalom* kapcsolatra épül: forrása a gyerek kötődése. A juhok követik a pásztort, mert ismerik a hangját. A gyerek követi az anyját, mert ismeri őt. Ezt a hatalmat nem kell megszerezni, nem kell a másik eszén túljárva ügyesen megragadni. A kapcsolat ruházza ránk: a gyerek kötődése. A nevelés hatalma azé, akihez a gyerek kötődik. Az a juhok pásztora, akinek ismerik a hangját. Ha a gyerek egy másik gyerekhez kötődik, akkor kinek fogad szót? A másik gyereknek. De ez nincs rendben. Ha a Béla bácsihoz kötődik, akkor kinek fogad szót? A Béla bácsinak. Akkor is, ha a Béla bácsinak esze ágában sincs érte felelősséget vállalni és róla gondoskodni. Ha leginkább a testvéréhez kötődik, akkor órá hallgat, akkor is, ha a testvére nem alkalmas arra, hogy felnevelje.

Azé a nevelés hatalma, akihez a gyerek leginkább kötődik. A hatalom a kötődés velejárója; úgy is fogalmazhatnánk, hogy a szófogadás a szeretet gyümölcse.

A nevelés hatalma azé, akihez a gyerek kötődik.

Ezért annyira fontos, hogy a gyerekek a megfelelő emberekhez kötődjenek – egy jó pásztorhoz, nem egy rablóhoz, és nem is a többi birkához. A gyerek fejlődésének a feltételeit csak az olyan felnőtt tudja megteremteni, aki felelősséget vállal érte, és tud róla gondoskodni. A gyerekek akkor vannak biztonságban, ha a nevelésre felhatalmazó kötődés és a nevelői szerep ugyanazoké.

A *csellel* vagy *erővel szerzett hatalom* a felnőtt pozíciójából adódik; azé, aki a

körülményeket megszabja és a forrásokkal rendelkezik. El tudom venni tőled, amihez ragaszkodsz. Ha nem teszed, amit mondok, vége a jó világnak! A *szerzett hatalmat* csak a gyerek ellenében, vagy őt kijátszva lehet érvényesíteni.

A *természetes hatalom* a háttérben működik; nem kell külön felhívni rá a figyelmet. Soha nem mondanám a gyerekeimnek, hogy Noémi, Panni, tudom, hogy mindig megcsináljátok, amit mondok, mert annyira szeretetek. Sőt, igazából gondolnom sem kell rá, tudnom sem kell, ha jól működik. Csak azért kell róla beszélnünk, mert a legtöbb családban nem működik elég jól. De a *kötődésből fakadó hatalomra* nem kell felhívni a figyelmet.

Az *erővel szerzett hatalom* viszont jobban működik, ha hangoztatják. „El fogom venni a zsírkrétát és nem lesz mivel rajzolnod, ha még egyszer itt hagyod az asztalon!” „Harmadszor mondom, hogy kapszold ki a tévét. Ne várd meg, hogy odamenjek!” Amikor a hatal-

ni. Ha a köldökszinórt valami elzárja, vagy ha egyáltalán nincs is meg, nem tudjuk táplálni a gyerekeinket. A növekedésükhöz viszont táplálék kell. Kötődő kapcsolatban a gyerek keresi az összeköttetést, amire szükség van, hogy táplálni tudjuk. Ezen keresztül tudjuk őket vezetni, érlelni, és még vigasztalni is.

Az *erővel szerzett hatalom* viszont le akarja győzni a gyereket. „Megmondtam! Azonnal megcsinálod, mert különben!” A szívre nem tud hatni, ezért behódolásra kell kényszerítenie a gyereket, hogy megadja magát és engedelmességen.

A *természetes hatalom* tiszteletet ébreszt és szófogadásra indítja a gyereket. Őszinte nagybecsülést és önkéntes engedelmességet vált ki. A gyerek nem érzi úgy, hogy megalázták. Ő akar szót fogadni, a kedvünkben járni és követni. Tényleg fontosnak érzi, ami nekünk fontos. Tényleg nagyra tartja, ami nekünk érték. Az egész természetes úton zajlik, tehát nem kell megsértenünk az emberi méltóságát ahhoz, hogy a helyes úton tartsuk és vigyázzunk rá.

A *csellel* vagy *erővel szerzett hatalom* haragra ingerli és ellenállásra ösztönözi a gyereket. Megviseli az önérzetét, és visszafelé sülhet el. Ha végül behódol, úgy érzi, hogy hűtlen lett önmagához.

A kapcsolatra épülő természetes hatalom gondoskodásra való. **Isten minden hatalmat gondoskodásra ad.** Ránk bízta a gyerekeinket. Csak annak tudunk utat mutatni, aki ránk figyel és tőlünk akarja tudni az útírányt. A gyerek kötődésén, a gyerek figyelmén keresztül tudjuk őt táplálni és a jó irányba vezetni.

Az *erővel szerzett hatalom* az, amit mások kontrollálására, uralkodásra használunk. Amikor a gyerek magától nem követ, kénytelenek vagyunk rá póráz tenni, hogy mégiscsak velünk jöjjön. Ha nem ismerünk jobb eszközöket, a póráz a megoldás... de csak látszatmegoldás, mert az a szívre nem hat. A póráz nem nevel. Amikor elengedjük, a gyerek el fog rohanni abba az irányba, amerre a szíve már addig is húzta.

Brouwer Pálhegyi Krisztina

(A szerző engedélyével: krisztamami.wordpress.com)

A Jelenések könyvében megjelenő fenevad leírásában (*Jel 13,1–10*) ószövegségi utalásokat is használ a szerző. A *Dán 7,3–8* négy, tengerből feljövő fenevadat ír le, melyekben a tenger a népek, nemzetek sokaságát, s a fenevad valláspolitikai hatalmat jelent. A Római Birodalom Domitianus császár uralkodása végén császár-imádatra kényszerítette a keresztyéneket, akik súlyos testi-lelki-szellemi-érzelmi gyötrelmeknek voltak kitéve.

A jánosi fenevad ötvözete a Dánielének, de túltesz a korábbi birodalmakon. A vadállat egy torz, vallásos propagandával manipulált valláspolitikai hatalomnak a szimbóluma, egy vezér, imádni való diktátor vezetése alatt, aki befolyásolja a tömeget. Elfojtott ösztönökre, indulatokra, érzelmekre játszik rá, ez sikerének titka, ugyanis a tömegben feloldódik a személyiség, feloldódnak a gátlások, az értelem elveszíti szerepét. A fenevad szuggesztíót fejt ki, mely erősen hat a libidóra, mely olyan elemi ösztönök energiahalmaza, melynek gyökere a testiség, az érzéki szerelem. Álszeretet az erosz hatalmában, mely személyhez, a vezérhez, a diktátorhoz láncol.

Megjelenik a tömeghisztéria, mely jelenség egyfajta „fekete lyuk” e sötét korszak idején. A tömegpszichózis egészségtelen, romboló tünetei láthatók a manipulált, s a diktátor által demagógiával hipnotizált tömegen, amit zavaros lelki állapot, felborult lelki egyensúly és kreténizmusig leépült értelem jellemez. Imád és gyűlöl egyszerre.

A fenevad legálissá teszi a szégyellni való gondolatokat, indulatokat, érzelmeket s hazugságokkal, primitív „tannal” fertőzi a tömeg lelkét s képes a tudatlanságból a tudatba áthozni butaságot és ostobaságot. Uszít s a kisebbségi komplexus túlkompenzálására ösztönöz. Ő maga paranoid személyiségzavarban szenved. Bizalmatlan, gyanakvó, rosszindulatú. Apa-, anyakomplexusából fakadóan dühös, ellenséges, feszült, ingerlékeny, féltékeny, sértődékeny. Csak őt kell imádni. **A keresztyénekből mindez ellenállást vált ki: még nagyobb ragaszkodást, szeretetet, imádatot éreznek életük Urával, Jézussal szemben.**

A „fenevadakat” tehát deformált vallásos propagandával, istenkáromlással, ünneprontással, törvénytelenséggel manipuláló valláspolitikai hatalomnak minősítjük, mely egy vezér, imádni való diktátor vezetése alatt, magnetikus hipnotizmussal befolyásolja a „tengert” (ahonnan kiemelkedik a fenevad), azaz a népek, nemzetek

sokaságát, a tömeget. A vadállat mindig a krízishelyzeteket használja ki. Amennyiben nincs, teremt, rombol, hogy utána felépítse saját képére és hasonlatosságára a saját világát. Vakmerő, gátlástalan, durva, paranoid személyiségzavarban szenvedő, tudathasadásos szörnyeteg, mely sötét hatalmaktól kapott erejével meglátja a tömeggé verődött tengernép elfojtott gondolatait, árnyékba préselt, elfogadhatatlannak tűnő én-jét s azt ki és meg meri mondani. Ő a felerősödött tömeg szócsöve, aki hazugságokkal és féligazságokkal, gázságokkal hergeli a „tengert”.

A „vadállat” híveitől engedelmeséget, csodálatot sőt, imádatot követel, aki nem így tesz, azzal szemben elutasító, féltékeny, bizalmatlan, mindent rosszindulatúan értelmez s dühös megtorló intézkedéseivel tisztogat. Megöli, megöleti, megsemmisíti, ellehetetleníti vélt vagy valós ellentáborát. Mindent s mindenkit kontroll alatt szeretne tartani. Gögös, kompromisszumra képtelen, vádaskodó, bűnbakkereső, szélsőségesen agresszív, a mindenhatóság érzésével áthatott, épp olyan, mint akitől erejét kapja.

Nem csak a „vadállatok” betegek, hanem azok is, akik őt szolgálják, imádják, akik meg vannak győződve, hogy bennük megtalálták a „Messiást”, a megmentőt. Ez jellemző minden kisebbségi-, apa-, anyakomplexussal megvert népre, akik a vadállatokra nézve kitalálták a „szabadító” vigasztaló eszméjét. Azt akarják, hogy egy erős vezér és eszme uralkodjék fölöttük. De a „tengernép” szörnyeteg, mely nagy katasztrófákhoz vezet, akár csak a fenevadak.

A demagógiával elkábított tömeg magatartását csak a „vadállat”, a vezér, a diktátor személyén keresztül értjük meg: vele azonosulni, hozzá hasonlóvá lenni, az ő gesztusait, szavait, nyelvezetét, nézetét, uniformisát viselni. A manipulált eszme által kiélni a lehetségest s az addig lehetlent. Fontos az autoritás, a csodálat tárgya, aki előtt leborul, aki uralkodik fölötté, aki rejtett, árnyékba tolt szenvedélyeit felszabadítja. Ez egyfajta átvitt vágy a határozottság után. A tömegemember ezt a torzszüleményt csodálja, hisz neki, imádják. Kész nézeteket talál nála, melyek megmételtyezik lelkét, szellemét, érzelmeit, egész lényét.

Kialakul a kollektív tudat, a tömeg lelke, ahol elveszik a személyiség, s hatalmat kap a psziché abnormalis, primitív rétege. A befolyásolt tömeg így válik változóknynyá és lobbanékonnnyá. Vágyait azonnal kiélni és akárcsak a fenevad, ő is a minden-

hatóságtól ittas. Érzései egyszerűek, túlzottak, extrémek. Intelligenciahiányadosa egyenlő azzal, akinek a tömegben a legalacsonyabb.

Formában tartani a tömeget azt jelenti: sokszor ismételni a tévtant, igazi és alapos agymosást végezni, ugyanis a szavak és képek mágikus hatásától válik még jobban illúzió hajhászóvá.

Egy nyáj, mely képtelen vezér nélkül létezni. Ő azt akarja, hogy valaki uralkodjon rajta, ki „korlátlan” erővel bír. A tömeghez csapódó ember a gyalázati lesülyed s hisztérikus tömegmasszává válik. Meggondolatlanul teszi azt, amit egyébként nem tenne. Képes gátlástalanul imádni, csodálni a sötét erőktől vezérelt fenevadat. Kezelhetetlen, fanatizált, beszűkült értelem- és érzelmvilág jellemzi.

A „vadállat” imádói megbízójuk erejével cselekszenek, akinek célja, hogy imádják. Ez akkor is, ma is a hűség próbájának számított.

Az apostoli s a korai keresztyén korban a Bárányt imádók nem engedték magukat demonizálódott hatalomtól befolyásolni, megtéveszteni. Voltak mindvégig kitartók, akik hirdették elemi erővel az evangéliumot, akik meghaltak hitükért és hűségükért. De voltak, kikben az első szeretet már nem volt meg, langyosakká váltak, hitválságba kerültek, nehéz testi-lelki-szellemi-érzelmi-értelmi próbát álltak ki. Voltak, akik megtántorodtak sőt elárulták egymást. De voltak józanok a vérszomjas s diadalittas lelki-szellemi részegségben tántorgók között. Voltak, akik kitartóan szerették Istent, felebarátjukat, testvérüket, ellenségüket s magukat. Voltak, akik Igében és Léleekben erősek ma-

„A »vadállat« imádói megbízójuk erejével cselekszenek, akinek célja, hogy imádják.”

radtak s vigasztalták egymást. Voltak megtérők, hitre jutók, hitükben mélyre evezők. Győztesek és sajnos vesztesek egyaránt.

A kisázsiai keresztyének lelki élete a mában folytatódik. Legyünk éberek, bölcsék, legyünk hűek a Bárányhoz, ki egyedül méltó a dicsőségre, a tisztességre, a hatalomra!

„Utáidat Uram, ismertesd meg velem, ösvényeidre taníts meg engem” (Zsolt 25,4)

Drenkó Zoltán

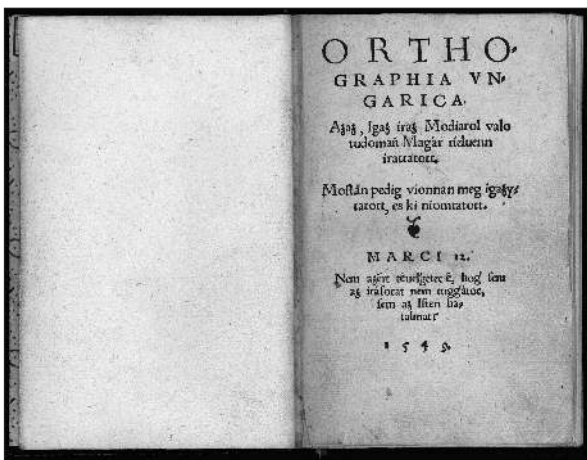

500 év Európa történetében Dévai Bíró Mátyás, a magyar Luther

Dévai Bíró Mátyás, a reformáció legkiválóbb apostola, valószínűleg az erdélyi Déván született 1500 körül és Debrecenben halt meg, halálával kapcsolatban csak feltételezni lehet, hogy 1545 után már nem élt.

A krakkói egyetemre 1523-ban iratkozott be, ahol körülbelül két évet töltött. Miután hazatért, igen buzgó római katolikus pap volt, 1527-ben káplán lett Boldogkán. Majd ő is a reformáció hatása alá került s 1529-ben az akkor már világhírű wittenbergi egyetemre ment. Itt legfeljebb másfél évig tartózkodott, de többek véleménye szerint, mint Luther asztaltársa és Melanchthon jó barátja töltötte ott napjait. Jóllehet „magyar Luther”-ként emlegetik, szellemileg közelebb állt a humanista Melanchthonhoz, mint a dogmatikus Lutherhez; tipikusan reformátori egyénisége humanista műveltséggel ötvöződött.

1531-ben már Budán és Kassán hirdette az új tanokat. Első útja tehát Budára vezetett, ahol Zápolya János király volt az úr. Bátran kezdi hirdetni az igét szóban és írásban. Szószéke nincs, de szószékként szolgál minden magas kő, amire ráállhatott, s

A reformáció egyik célja volt, hogy ki-ki az anyanyelvén olvashassa a Bibliát. A fordítások elkészítéséhez írni-olvasni tudó emberek kellettek, ehhez pedig meg kellett alkotni az adott nyelv grammatikáját és helyesírását. Dévai Bíró Mátyás ezért fogott hozzá az első magyar helyesírási könyv megírásához, amely egyben ábécéskönyv is volt.

messze csengő hangja volt a „harangszó” amely odavonzotta az embereket. Budán azonban nem sokáig marad. A kassaiak hírért veszik a bátor igehirdetőnek, és meghívják lelkipásztoruknak. Dévai elfogadja, bár azt is tudja, hogy a város Ferdinánd fennhatósága alatt van, és a király ellensége a reformációnak. Mégis vállalja, és buzgón kezdi terjeszteni a reformáció eszméit. A kassaiak nagy figyelemmel hallgatják, és

csak úgy tódulnak az igehirdetéseire. Egy nap azonban, amikor éppen a templomból jön ki, Szalaházy Tamás egri érsek pribékjei, fegyveres katonák rontanak rá. Az érsek előbb Likava várbörtönébe záratja Dévait, majd Bécsbe viteti, és Fáber püspököt bízta meg, hogy gondosan őriztesse, és ha lehet, győzze meg tévelygéséből. Bécsben és Budán is szenvedett emiatt rosszabb fogságot.

Kiszabadulása után Nádasdy Tamás majd Perényi Péter pártfogását élvezte; sárvári birtokán telepszik meg. Itt írja meg az *Apológia* című kitűnő könyvét a reformáció védelmében. Ebben ötvenkét tételben kifejti a reformáció rendszerét úgy, ahogy Luthertől tanulta. Sárváron nyomdát és iskolát alapít. Megírja az első magyar helyesírási szabályzatot, *Orthográfia* címmel. Dévait azonban súlyosbodó szembaja arra kényszeríti, hogy újra útra keljen. Németországba megy, ahol Dietrich Veit, nürnbergi lelkész vendége.

De itt sem marad sokáig, hazatér. Elvállalja a szikszói iskola vezetését. Az 1540-es évek elején itt, Miskolcon, illetve a Tiszántúl különböző helységeiben (talán Debrecenben is) terjesztette a reformációt, miközben 1536-ban és 1543-ban is visszatért Wittenbergbe. Reformátori működésének nagy híre volt szerte az országban. Schesaeus Keresztély róla írt eposzában „magyar Luther”-nek nevezte, hisz a wittenbergi reformátornak minden, a római egyházzal szemben hangoztatott tanát híven terjesztette, noha az úrvacsora értelmezésében némileg eltávolodott annak felfogásától.

1541-ben innen is futni kényszerül, Szalaházy pribékjei mindenütt nyomában vannak, de a törökök miatt is bujdosni kényszerül a hazájából, és Melanchthonhoz menekült. Onnét Svájcba ment, Baselbe, ahol ekkorra már készen van Kálvin Institutiója. Ekkor Dévai Bíró Mátyás nyíltan a helvét irányhoz csatlakozott. 1543-ban hazájába visszatér, Kálvin értelmében tanított, amiért őt, sőt barátját Melanchthont is bevádolták az eperjesi evangélikusok Luther előtt, aki nagy megütközéssel vette e hírt. Valószínűleg ismerte, mert az úrvacsoráról való ta-

nítása ugyancsak eltért Lutherétől, amiért a nagy reformátor súlyos szemrehányást tesz neki.

Miskolcra hívják lelkésznek, de a papok üldözése miatt Erdődre menekül, ahol Drágffy Gáspár az úr, és az ő pártfogása mellett végzi reformátori tevékenységét. Részt vesz a nagyváradai hitvitán, ahol egyszerű, világos szavakban fejti ki a megismert hitigazságokat. Nem állíthatjuk biztosan, de valószínű, hogy elfogadja a debreceni lelkipásztorságot a Szapolyai hatalma alatt álló városban. Dévai Bíró 1544-ben debreceni református pap és esperes, ahova Török Bálint özvegye, Pemflinger Katalin hívja meg. „Hogy a helvéták hitvallásának Dévay volt hazánkban egyik első terjesztője s különösen debreceni lelkipásztorsága alatt határozott bajnoka s megszállárdítója, ezt Luthernek levelei s Dévay saját művei is igazolják.”

Debrecenben fejezi be küzdelmes életét; Stöckel Bártfáról 1545. június 15-én kelt levelében tudatja Melanchthonnal Dévai halálát.

Munkássága

Orthographia Ungarica, azaz igaz írás módjáról való tudomány, melynek ránk csak egy 1549-ből Krakkóból való „javított” kiadása maradt. Ezt az ábécéskönyvet nyilván iskolai célokra szánta, de a gyermekeken kívül a felnőtt tanulókat sem tévesztette szem elől. A reformáció oktatási programja szerint arra intett: mindenkinek el kell sajátítania az írást-olvasást, hogy „olvashassa az szentírást”. De a betű ismeretének egyéb gyakorlati előnyéről is igyekezett meggyőzni az egyszerű mezővárosi polgárokat, amikor arról világosította fel őket: mennyire hasznos az, „hogy egymásnak mindenikönk írhasson”.

Dévai Bíró a reformáció terjesztése érdekében nemcsak az írás-olvasás elsajátítását igyekezett elősegíteni, hanem ő maga is több művében fejtegette, hirdette – latinul és magyarul – az új hitelveket.

Nyughatatlan lélek, örökké úton levő ember volt. Alig van olyan vidéke Magyarországnak, ahol ne fordult volna meg, és ne hirdette volna az életető evangéliumot. Érezte, hogy a népnek soha nem volt olyan szüksége a bátorító, vigasztaló szóra, mint éppen azokban a vérzivataros időkben. „Az Isten beszéde életadó kenyérének édességét megkóstoltatta és megízleltette népünkkel. Sietett, míg nappal vagyon” – írta róla Bod Péter, a 17. század jeles egyháztörténetírója, a Magyar Athenas című könyvében.

Szénási Szilárd

Az énekes, vándornyomdász Huszár Gál

Teológus, reformátor, nyomdász, énekszerző, evangélikus püspök, A heidelbergi káté magyarra fordítója. Születésének pontos ideje és helye ismeretlen, csupán feltételezések vannak, mely szerint lehetséges, hogy a Csalóközben vagy a Mátyusföldön születhetett.

Életének első néhány évtizedéről nagyon kevés információ áll rendelkezésünkre. A krakkói egyetem 1536-os anyakönyvi bejegyzése alapján beiratkozott hallgatója az egyetemnek. A Krakóba érkező, a reformáció tanaival ismerkedő hallgatók magukkal hozták gyülekezeteik szükségseit. Ennek következtében olyan fajta szellemi fejlődés vette kezdetét, amely a hiány betöltésére törekedett, így segítve a reformáció ügyét. Jelentős mértékben határozta meg ez a város Huszár Gál egész életművét. Énekes-nyomdász reformátorrá lett, így szolgálva a népet és hirdette Isten ígését. Mindezt alátámasztja az 1560-ban kiadott Énekeskönyv és az 1574-ben megjelent Graduálja.

Több dolog is utal az alma materre, mint például a héber nyelv alapos ismerete, vagy éppen a zsoltárfordítások módja. Valószínűleg a nyomdász mesterséggel is itt ismerkedik meg.

1551–1553 között Vízkeleten plébános, ahol a Thurzó család támogatását élvezi. Sajnos innen távozni kényszerül, mivel Ujlaki Ferenc, győri püspök exkommunikálja. Eretnekséggel vádolják, és mivel Huszár Gál nem hajlandó megjelenni a püspök előtt, így automatikusan kizárják az egyházból. A kiközösítés következtében javait elkobozzák, és kiszolgáltatják a világi karhatalomnak. Az említett Thurzó család segítségével sikerül Magyaróvára menekülnie, ahol Zacharias Wohniczky kapitány és Miksa király védelmét élvezi egészen 1560-ig.

Magyaróvár szolgálatában

Ezen a részen a reformáció tanai már az 1528-as években elterjedtek, sőt szolgáltak itt lutheránus papok is, mégis Magyaróváron a reformáció kezdetét a XVI. század közepére, Huszár Gál érkezéséhez kapcsolják. Először mint katonai lelkész szolgál, majd fokozatosan Magyaróvár és a szomszédos Moson és Kálnok plébániáját is ellátja.

Wohniczky kapitány is így írt erről: a környékről mindenhonnan ide járnak még a főurak és nemesek is, felkeresve a refor-

mátort, hogy hallgassák prédikációit, és úrvacsorát vegyenek.

Magyaróváron 1555. június 2-án sor került egy hitvitára, melyet a pozsonyi és győri káptalannal vívott. A reformátor Wohniczky kapitánynak intézet levelében a következőképpen ír: „tudják az összes jámbor hívek, akik Nagyságoddal együtt ott voltak, hogy ... istenileg megszegyenítve milyen csúfosan távoztak innen.”

Saját költségén iskolát alapít és a környező falvakból diákokat toboroz, hogy a papok nélkül maradt falvakba lelkészeket képezzen. Huszár Gál kérésére Bornemissza Péter Magyaróváron folytatta tanulmányait, és segítette az időközben kiépült nyomdai munkáját. Ez a nyomda a reformáció terjesztésének ügyét volt hivatott szolgálni. Magyaróvár így fontos központjává lett a magyarországi reformáció terjedésének.

Huszár Gál állandó kapcsolatot tart a nyugati reformátorokkal. A fejleményekről, gondokról, az egyház jogi hiányosságairól, a szertartások sokféleségéről, az úrvacsora helyes értelmezésének kérdéséről részletes levelekben számol be, vagy éppen kért tanácsot a svájci reformátortól, Bullinger Heinrichtől. Az így kapott tanácsokat, hitiratokat nyomtatja és terjeszti.

1558-ban egy három prédikációból álló könyvet ad ki, ami egyben egy rövid hitvallás is arról, hogy a tanítás mely fajtáját hirdeti és nyomtatja. Ez a fajta szolgálata sajnos nem tarthat sokáig. Az 1558. november 1-jén hatályba lépő rendelet következtében megszületik az első könyvcenzúra-rendelet Magyarországon, amely kifejezetten tiltja a könyvek nyomtatását. (November 8-án egy újabb császári rendelet egyértelműen Huszár Gált volt hivatott ellehetetleníteni.) Mindezek ellenére 1559-ben először Sztárai Mihály *Az igaz papsagnac tiköre* című drámáját, majd pedig Bullinger Heinrichnek a magyar protestánsokhoz írt hitvalló levelét nyomtatja ki.

Kassai ténykedés

1560-ban a kassai gyülekezet meghívására érkezik a városba, ahol március 20-án beiktatott lelkészként kezdi meg szolgálatát. Barátja, Bornemissza Péter ide is elkíséri. Folytatja a már megkezdett munkáját és újabb részeket nyomtat az Magyaróváron megkezdett énekeskönyvből (*Isteni dicséreték és psalmusok*). A magyar gyülekezet lelkesedéssel fogadja, ugyan-

akkor vannak olyan német polgárok, akiknek nem tetszik ez a tevékenység, mivel szemben áll a császár parancsával. Ennek következménye az lesz, hogy az egri érsek, Verancsics Antal bebörtönözteti, de mielőtt átszállítanák Egerbe, 1560 karácsonyán követői kiszabadítják és segítenek neki Debrecenbe jutni, ahova magával viszi a nyomdáját. Ide érkezve nem vállal papi szolgálatot, nyomdászként dolgozik.

Melius Juhász Péternek, a város prédikátorának a műveit nyomtatja ki. 1561-ben sikerül Huszár Gálnak kiadnia a 105 éneket tartalmazó kottás énekeskönyvet, ami az irodalom, egyház és zenetörténet szempontjából nagyon fontos alkotás. Ez az énekeskönyv lett az alapdarabja az akkori evangélikus és református gyülekezeteknek. 1562-ben elkezdi az Egervölgyi hitvallás kinyomtatását, de ezt sajnos már nem tudja befejezni. A törökök elől menekülve nyomdai felszerelésének egy részét Debrecenben hagyja.

Folyamatos menekülés

Először Nagyszombatba menekül, ahonnan tovább Komáromba. Itt a naszádosok prédikátora lesz, ugyanakkor Komárom környékét is beszolgálja. Miután innen is menekülnie kell, visszatér Nagyszombatba. 1565. január 28-án Oláh érsek kérésére kiadott rendelet következményeképpen újra menekül.

A nagyszombatiak Rózsavölgy faluba mentik, ahonnan még ugyanebben az esztendőben Komjátiba menekül tovább. Az itt végzet szolgálata következtében olyan népszerűsége tett szert, hogy Oláh érsek halálát követően Csallóköz-Mátyusföld első püspökévé is megválasztják. Ebben az időben vannak próbálkozások, hogy visszahívják Nagyszombatba. Időközben pedig Bornemissza Péterrel a nyomda újraindításán munkálkodik. 1573. második felében sikerül beindítani és megkezdeni a nyomtatást. Ekkor először Bornemissza posztilláit adja ki, majd pedig félezer leveles Graduálja jelenik meg.

Sajnos itt sem maradhat sokáig, mivel sokrétű tevékenységével és nyomdai munkásságával kihívja maga ellen a restaurációs erők haragját, kénytelen távozni. Életének utolsó állomása Pápa, ahol lelkészként szolgál egészen haláláig. A nagy képzettségű, fáradhatatlan igehirdető 1575. október 23-án, a pestis áldozataként hunyt el.

Erdélyi Zoltán

SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ	Pozsonyi egyház- megye	Komáromi egyház- megye	Barsi egyház- megye	Gömöri egyház- megye	Abaúj- tornai em.	Zempléni egyház- megye	Ungi egyház- megye	Nagymi- hályi em.	Ondava- hernádi egyház.	
Egyházközségek száma	320	28	32	47	54	43	38	18	25	35
Anyae gyházközség	190	24	26	25	21	22	20	13	15	24
Leányegyházközség	130	4	6	22	33	21	18	5	10	11

EGYHÁZTAGOK SZÁMA	SZRKE	Pozsony	Komárom	Bars	Gömör	Abaúj-T.	Zemplén	Ung	Nagym.	Ondava-H.
Népszámlálás szerint (em-i adatok)	95 069	14 399	18 751	6 526	9 108	13 473	11 700	6 409	4 637	10 066
Nyilvántartás szerint	61 037	9 958	12 474	4 514	5 421	7 553	8 570	3 976	3 883	4 688
Választójogúak	36 838	4 017	7 426	3 260	3 795	4 869	5 442	2 076	2 463	3 490

HITÉLETI ADATOK	SZRKE	Pozsony	Komárom	Bars	Gömör	Abaúj-T.	Zemplén	Ung	Nagym.	Ondava-H.
Istentiszteletek száma	25 371	2 725	2 982	2 530	2 672	3 591	3 453	2 279	2 024	3 115
– úrvacsorai	2 098	196	240	307	310	309	252	112	154	218
Átlagos látogatottság	31	41	37	19	15	35	34	42	42	41
– magyarul	19 973	2 669	2 939	2 530	2 672	3 422	3 402	2 277	0	62
– szlovákul	5 603	57	41	0	0	167	251	1	2 024	3 062
– németül	5	2	2	0	0	0	0	0	0	1
– angolul	4	0	0	0	0	2	1	1	0	0
Keresztelők száma	853	151	185	49	82	80	99	60	58	89
– gyermek	794	132	169	42	76	78	95	59	58	85
– felnőtt	59	19	16	7	6	2	4	1	0	4
– férfi	439	75	93	24	39	43	54	34	35	42
– nő	414	76	92	25	43	37	45	26	23	47
Konfirmáltak száma	532	68	122	29	61	69	97	25	10	51
– férfi	257	26	55	12	30	34	54	14	5	27
– nő	275	42	67	17	31	35	43	11	5	24
Házasságkötések száma	295	45	60	17	23	39	36	19	17	39
– tiszta	91	13	21	3	7	12	16	10	4	5
– vegyes	204	32	39	14	16	27	20	9	13	34
Temetések száma	1 206	151	214	111	143	157	176	87	64	103
– férfi	570	70	110	47	71	67	86	45	29	45
– nő	636	81	104	64	72	90	90	42	35	58
Felnőtt-bibliakör	160	25	26	19	13	22	17	10	7	21
Alkalmak száma	4 819	834	1 075	603	261	542	475	246	198	585
Presbiteri bibliakör	62	7	13	4	3	7	9	7	1	11
Alkalmak száma	354	45	122	17	25	42	29	51	3	20
Ifjúsági bibliakör	54	9	12	2	2	7	7	1	7	7
Alkalmak száma	1 319	271	263	52	65	105	199	15	178	171
Gyülekezeti kórus	86	11	15	8	14	8	11	4	8	7
Alkalmak száma	2 170	288	380	159	302	220	334	151	146	190
Vasárnapi iskola	103	20	20	10	3	14	14	3	6	13
Alkalmak száma	2 943	665	550	273	89	352	387	97	196	334
Firesz-alapszervezet	5	0	3	0	0	1	0	0	1	0
Alkalmak száma	26	0	16	0	0	0	0	0	10	0

HITÉLETI ADATOK	SZRKE	Pozsony	Komárom	Bars	Gömör	Abauj-T.	Zemplén	Ung	Nagym.	Ondava-H.
Kátémagyarázat	140	20	23	10	23	18	20	11	7	8
Alkalmak száma	2 474	384	389	257	386	301	292	195	140	130
Jegyesoktatás	117	18	19	8	9	17	23	7	2	14
Alkalmak száma	572	106	159	28	53	69	52	18	18	69
Családlátogatás	286	27	31	46	42	39	38	17	16	30
Alkalmak száma	4 452	677	1 146	545	374	678	438	233	134	227
Kórházlátogatás	196	24	24	26	13	29	43	12	12	13
Alkalmak száma	1 010	183	127	206	26	166	120	41	85	56

HITOKTATÁSI ADATOK	SZRKE	Pozsony	Komárom	Bars	Gömör	Abauj-T.	Zemplén	Ung	Nagym.	Ondava-H.
Iskolai hitoktatást látogatók száma	4880	862	1140	280	548	425	768	424	203	230
– fiú	2397	419	575	137	268	204	390	205	85	114
– lány	2483	443	565	143	280	221	378	219	118	116
– évfolyamonkénti csoportban	1189	277	277	14	248	0	143	204	16	10
– összevont csoportban	3690	585	863	266	300	425	625	220	186	220
Iskolai hitoktatási csoportok száma	565	121	134	28	50	65	79	29	28	31
– évfolyamonként kialakított	155	53	32	3	27	3	18	15	2	2
– összevont	409	68	102	25	23	62	61	14	25	29
Az egyházközség területén működő közokt. intéz. száma	415	65	68	16	29	42	29	11	25	130
– alsó tagozatos alapiskola	85	21	11	3	14	7	11	5	5	8
– teljes szervezetségű alapiskola	201	25	38	9	10	24	15	4	16	60
– középiskola	129	19	19	4	5	11	3	2	4	62
Gyülekezeti hitoktatást látogatók száma	1213	190	171	89	129	177	162	117	76	102
– fiú	586	88	96	30	58	101	78	54	35	46
– lány	627	102	75	59	71	76	84	63	41	56
Hitoktatók száma	315	46	54	24	34	33	30	22	31	41
– lelkész	212	28	37	18	23	26	24	18	14	24
– katechéta	47	9	9	2	4	4	4	4	7	4
– képesítetlen	47	10	8	4	7	3	2	0	10	3

INGATLANOK ADATAI	SZRKE	Pozsony	Komárom	Bars	Gömör	Abauj-T.	Zemplén	Ung	Nagym.	Ondava-H.
Istentiszteleti helyiségek száma	491	50	59	62	73	73	68	28	38	40
– a tárgyalt évben épített	2	0	1	0	0	0	1	0	0	0
– templom	304	26	30	43	54	41	38	18	24	30
– gyülekezeti ház	70	9	12	3	7	13	9	4	4	9
– gyülekezeti terem	128	20	17	16	12	19	21	6	10	7
Épülő istentiszteleti helyiségek	9	0	1	1	4	1	0	0	2	0
Lelkészlakok száma	188	24	29	27	21	24	18	16	12	17
Iskolaépületek száma	79	9	8	19	13	11	8	3	4	4
Gazdasági épületek száma	97	10	19	8	7	15	18	5	5	10
Egyéb épületek száma	113	20	21	18	7	10	16	11	3	7

(Forrás: Zsinati Iroda)

Kedves Olvasóink! Egy év elteltével ismét készítettünk egy összeállítást testvéregyházkerületünk, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapjában, a Harangszóban megjelent írásokból.

A teremtés 6 napja

A világ teremtésének története nem tudományos leírás! Mégis az akkori ember világról alkotott elképzelése és ismerete szolgáltatja azt a nyelvezetet, amely szövegbe foglalta: Isten minden létezőnek az ős-oka. Csakhogy a természettudományok fejlődésével a teremtést is igyekeztek az egyre bővülő ismeretek szerint újraértelmezni. Ennek eredményeként született az a modern képzet, miszerint a teremtés napjai nem „közönséges” napok, hanem évmilliók összefoglalására szolgáló egységek.

Már az egyházatyák is foglalkoztak azzal a kérdéssel, hogy a teremtés napjai nem 24 órát tettek ki, igaz, ők ellentétes megközelítésből. Előttük is nyilvánvaló volt, hogy másképp kell értelmezni a napokat, de ők az ókori filozófián felnöve abból indultak ki, hogy az időtlen Istennek, aki nincs az emberi időszámításhoz kötve, nincs is szüksége hat napra (vagy évmilliókra!) a teremtéshez. A Mindenható egyetlen szempillantás alatt képes lett volna létrehívni a mindenséget!

Annak alátámasztására, hogy a teremtés napjai nem közönséges napok, rendszerint Péter második levelét hozzák bizonyítékkul, miszerint: „*az Úr előtt egy nap annyi, mint ezer esztendő, és ezer esztendő annyi, mint egy nap.*” Ez az ige azonban nem a teremtésre vonatkozik, hanem Jézus visszajövetelével van kapcsolatban. Összehasonlítás arra nézve, hogy ami számunkra hosszú időtartam (a türelmet megpróbáló várakozás), az Jézus Krisztusnál nem az. Ráadásul a kijelentés második része azonnal semmissé is teszi a számolgotásokat! Születtek kompromisszumos megoldások is. A teista evolú-

A hat nap kérdésének megválaszolása valószínűleg pragmatikusabb, mint gondolnánk: Isten a hat nappal a teremtett élet ritmusára tanította népét. Mózes második könyvének parancsa szerint (2Móz 31,15–17) a hat munkanapot a megnyugvás napja kell, hogy kövesse a halálbüntetés terhe alatt. Ma legfeljebb halálra dolgozza az ember magát, de a valóság az, hogy Isten hét beosztásánál senki sem talált ki jobbat. A napóleoni dekádós (10 napos) beosztás, vagy a kommunizmus hétnapos munkahete is kudarcot vallott, bizonyítva, hogy hat munkás nap után az emberi testnek és léleknek is szüksége van a pihenésre és az istentiszteleten való feltöltődésre. Kövessük ezt az isteni példát!

Tokár Sándor

Szembenézés önmagunkkal

A református egyházunk iránti féltő szeretet emészt, valamint a csontjaimba rekesztett tűz úgy, ahogy Jeremiás mondja: „*Nem emlékezem róla, sem az ő nevében nem szólok; de mintha égő tűz volna szívemben, az én csontjaimba rekesztve, és erőlködöm, hogy elviseljem azt, de nem tehetem*” (Jer 20,9).

Ifjú korom ellenére engedjétek meg, hogy néhány gondolatot megosszam. A 2017. január 6-i ünnepélyes alkalomról írt beszámolót olvasva, emlékszem milyen öröm volt számomra Balog Zoltán lelkipásztor-miniszter ünnepi beszéde, melyben kihangsúlyozta: „*A reformáció mindig önvizsgálat is, szembenézés önmagunkkal és örökségünkkel...*”. Gondoltam akkor és ma is, milyen jó, hogy egy ilyen irányt adtak ennek az évnek. Azóta számos alkalom lett előkészítve, hogy szembenézzünk örökségünkkel, és jó, hogy ezen annyi ember dolgozik, Isten áldja meg munkájukat. Azonban keresem azt, hogy hol marad az önvizsgálatnak az a része, ami önmagunkkal való szembenézés volna. Melyik eltervezett rendezvényen, fórumon fog ez megtörténni, előjönni?

Remélem és hinni akarom, hogy ez sem fog kimaradni, hanem tudunk együtt könyörgéseket tartani, őszintén Isten elé járulni és a meghallott, megértett Igének engedelmeskedni.

Ha viszont az Igének való engedel-

messég, akkor nem helyesek a mi „asztal körüli szolgálataink”. Nem csak ma állít döntés elé az élet, így volt ez már akkor is, amikor elindult az újszövetségi egyház élete. „*Annakokáért a tizenkettő egybegyűjtven a tanítványok sokaságát, mondának: Nem helyes, hogy mi az Isten igéjét elhagyjuk és az asztalok körül szolgáljunk*” (ApCsel 6,2).

Ők meghozták a döntést, engedelmeskedtek az Igének. Ha még az olyan értelemben vett asztal körül való szolgálat sem helyes, ha az Igét azért elhagyjuk, akkor ma, amikor pályázatokot írunk az asztalok körül szolgálva, nem szenved vajon kárt az ige hirdetés szolgálata? Olyan szívesen beidézném ide az udvarhelyi értekezleten felszólalt egyik lelkészársunk gondolatait. Sajnos nem jegyeztem le a nevét, de akik ott voltak, tudják és emlékeznek. Röviden emlékeztetett arra, mi az, amire lelkészi esküt tettünk, majd részletezve sorolta, mi az, amivel foglalkozik. De ezt inkább most rövidre zárom.

(Folytatás a 13. oldalon)

HARANGSZÓ

cióelmélet szerint a világ több millió éves fejlődés útján jött létre, amit Isten irányított. A fokozatos teremtés azonban egy olyan Biblián kívüli értelmezés, ami nem fér össze hitünkkel: amit Isten megteremtett, az „igen jó”, azaz a teljes és lezárt folyamat vége. Ne igazítsuk a Biblia tanítását jelenkori természettudományos ismereteinkhez, mert ez olyan tévútra vihet bennünket, ahonnan talán már nincs is visszaút! Ha mindent szűk ismereteinkhez igazítanánk, akkor a feltámadás sem lenne több annál, hogy Jézus tanítása tovább él a tanítványokban.

A másik véglet szintén elrugaszkodik a Szentírástól. Vanak, akik szerint az evolúció elmélete azért nem fér össze a Bibliával, mert aszerint a bűnbeesést megelőzően is kellett lennie halálnak, betegségnek és szenvedésnek. Márpedig a Biblia azt tanítja, hogy ezek mind a bűn következményei! Az igazság azonban az, hogy a Szentírás nem beszél arról, hogy az első emberpár örök életű lett volna. Ez is a mi következtetésünk.

Szembenézés önmagunkkal

(Befejezés a 12. oldalról)

Örülök annak, hogy van reformációs emlékbizottság, de nekünk reformáló bizottságra is szükségünk volna. Örülök annak, hogy reformációi jubileumi emlékévet hirdettünk, de ha nem lesz ebből a reformálódás éve, akkor a meghirdetett ünnepeinkre, rendezvényeinkre nézve nem kapunk majd más méltatást Isten részéről, mint amit Ámósz korában kapott az ő népe: „Gyűlölöm, megvetem a ti ünnepeiteket, és nem gyönyörködöm a ti összejöveteleitekben” (Ám 21,21).

Reformátoraink gyönyörködtek az Úrban, Isten Igéjében, és az Ige bátorította meg szívüket. A reformáció nem emlékezés, hanem bátor igehirdetés, ahogy azt nekünk egyháztörténet óráin is tanították.

Örülök annak, hogy mi a békesség kötelékében tudunk együtt felsorakozni, egy közös ügyet képviselni, ünnepelni, és remélem, hinni akarom, hogy ebben a kötelékben, helye van a bátorságnak is. Mert az önmagunkkal való szembenézéshez bizony nagy bátorság kell, amit az Isten Igéje megad nekünk. „De te meghallgattad könyörgő szavam, amikor hozzád kiáltottam segítségért. Szeressétek az Urat, ti, hívei mind! Az állhatatosakat megtartja az Úr, de kamatostul megfizet a gőgösöknek. Legyetek erősek és bátor szívűek mind, akik az Úrban reménykedtek!” (Zsolt 31,22–25).

Mészáros Mihály-Immanuel

Jelenésünk van

„Ajjaj, baj van a világgal, az ember hozzáállásával és a Földdel”. Ezt már nem csak a lelki vezetők mondhatják, akik a maguk kis területén, templomában, vagy olvasói körében igyeksenek egyre hangosabban kongatni a vészharangot. A 21. század elejére már senkinek sincs mentsége arra, ha nem látja, nem veszi észre és nem veszi tudomásul a Föld állapotának romlott mivoltát és életveszélyes elváltozását.

Lassításra, változásra van szükség. Valahogy olyan ez, mint az olyan futópádon szaladó ember, aki nem tud, nem akar leállni. Telhetetlenül, egyre többet akar kihozni helyzetéből, a futópádból és önmagából. Kezdetben még úgy érzi, hogy képes elérni kitűzött célját, a maximális sebességet. Folyamatosan gyorsítja a tempót. Aztán már kezd kifáradni, de erről nem akar tudomást venni. Egy idő után már nem tud leállni és egyszer csak összeesik...

Ha van bennünk teremtéshit, azaz hisszük, hogy a világot Isten teremtette, akkor arra is gondolnunk kell, hogy az Istentől ajándékba kapott világot őriznünk, gondoznunk kell. Ezzel felelősen kell bánnunk. Tudatosan odafigyelni arra, hogy óvjuk környezetünket, ne pazaroljuk tartalékainkat. Ez pedig az ökotológia. Amikor az egyre több helyen élénk tároló szeméthegeket látjuk, amikor a természetben tett kirándulásakor az arcunkba fújja a szél a felelőtlenül eldobott szemetet, egyre inkább érezzük Pál apostol rég megfogalmazott szavainak mai aktualitását: Mert a teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését (Róma 8,19).

Jelenjünk meg a reformátori tanításnak is megfelelően, az isteni rendelésnek eleget téve, keresztyéni hivatásunkhoz is méltóan. Legyünk takarékosak, tudatosan és alázatosan a természetet és környezetünket is kímélők. Ezt Urunk már a teremtetést követően rendelte és majdan számon kéri tőlünk is.

Szabó Júlia

Kutyaszalonna?!

A minket is tanítvánnyá tevő Jézustól kapott feladatunk, hogy minden népet tanítvánnyá tegyünk. Persze, nélküle ez nem működik, de azért nekünk is tennünk lehet, sőt kell az egyház növekedése érdekében. Pelbárthidán másfél éve tartunk külön bibliaórát cigányoknak. Évekkel ezelőtt próbálkoztunk a cigány lakosok gyülekezetbe integrálásával. De ez nem sikerült.

Így utólag nézve, az eddigi tapasztalatok alapján azt gondolom, hogy nem is az integrálás a jó megoldás. A roma gyerekek még részt vettek, illetve részt vesznek mai napig a válásórákon, esetleg a konfirmációi előkészítőkön, de az idősebb generációt szinte lehetetlen volt megszólítanunk. Ennek érdekében kezdtük a cigányoknak szóló bibliaórás foglalkozásokat. Úgy néz ki, hogy ez bevált. Hetente, szerda délutánonként szoktunk találkozni átlagosan tizennyolc résztvevővel. Lassan kezdetünk további lépéseket is tenni ez ügy érdekében. A roma lakosság száma rohamosan növekszik a faluban, egyre inkább szükséges a felzárkóztatásuk, a helyes irányba terelésük. Nem feltétlenül a saját kultúránkra történő átnevelésük, nem az integrálás az elsődleges cél. Azt szeretnénk, hogy felismerjék saját kultúrájukon belül, mi az, ami helyes és mi az, ami helytelen a Szentírás tanítása szerint.

Sokan talán mosolyognak az olvasók közül, de mégis írom, hogy arra szeretnénk rávezetni a cigányokat, hogy belássák,

HARANGSZÓ

saját érdekük alakulni, a Biblia tanításának megfelelni. Ennek segítségével könnyebben megtalálhatják helyüket és feladatukat közvetlen környezetükben és a faluban. Az eddigi rövid tapasztalat azt mutatja, hogy leginkább a változni akaró romák ösztönözhetik honfitársaikat a felzárkózásra. Az is megjegyzendő, hogy a helytállásukkal, bizonyos szintű felzárkózásukkal és példamutatásukkal megcélolhatnák a velük szembeni negatív előítéleteket. „Kutyából nem lesz szalonna” – azaz, az ember önmagától nem változhat. Igen. De igaz ez nem csak a cigányokra, hanem mindannyiunkra. A reformáció félévezredes ünnepén számunkra csak az a kérdés, hogy akarunk-e annyira visszatalálni a Forráshoz, hogy „még a cigányokról” is elhiszük, hogy Krisztus által lehetnek jó keresztyének? Mert, hogy ez lehetséges, az nem kérdés!

Ghitea-Szabó József-Levente

Kedves Gyerekek,
találkoztatok Ti már hőssel? Biztos vagyok benne, hogy igen, csak nem vettétek észre, mert nekünk komoly elvárásaink vannak a hősökkel szemben: csodálni szeretnénk őket, de közben kritikusak és állandóan elégedetlenek vagyunk. Ezért nem látjuk meg a hősöket ott, ahol Isten látja őket. Isten tekintete sokkal szeretetteljesebb és reményt adóbb, mint az embereké. Már akkor tudja, mire vagyunk képesek, amikor még mi magunk sem hiszünk benne. Isten soha nem mond lehangoló mondatokat, mint ahogy mi hajtogatni szoktuk: *Nem fog menni! Szörnyű vagy! Hiába igyekszel, nem fog sikerülni! Nem tudsz vigyázni?! Veled befejeztem, csalódtam benned! Ne keress! Nem látsz?!*

Amikor Gedeon (*Bír 6*) félelmében elbújt és búját csépett a préházban, az Úr angyala látogatta meg és ezt mondta neki: *„Az Úr veled van, erős vitéz!”* Mi azt az embert, aki félelmében elbújik, nem neveznénk erős vitéznek, inkább valami másnak... Nem tudunk dicsérni, amikor valaki valami jót csinál, örülni azzal, akinek öröme van, biztatni, felvidítani. A kritizálás, panaszkodás, mások megszólása és a morgolódás megy a legjobban.

Az Úr látta a rémült Gedeont és angyali küldönce által üzenetet küldött neki: *„Az Úr veled van, erős vitéz!”*, mely üzenet megváltoztatta Gedeon életét: megérezte, hogy valami különleges kezdődik az ő életében. Igaz, hogy nagyon szomorú volt, hogy Midján már hét éve fenyegette őket, de ebbe a mondatba, amit az angyal mondott, beleremegett a szíve. Meglepve né-

zett az Úr angyalára: hisz ő nem azt érezte, hogy az Úr velük volna, azt pedig, hogy ő erős vitéz lenne, hát... De a reményteljes és szerető szavak a legnagyobb truccosból is kedves embert, a zsémbelő, morgolódóból készséges társat képesek „varázsolni”. Ha elhúzódnak tőlünk az emberek, amikor kerülnek, akkor elgondolkodhatunk, milyen mondatokat szoktunk nekik mondani: reményteljeseket vagy kritikusakat, morgolódók vagyunk-e vagy olyanok, akik Isten szavától fűtöttek? Olyan mondatokat mondunk, amik legalább egy pillanatra javítják az emberek kedvét, vagy csak kritizálunk?

Gedeon biztató szavakat hallott, melyektől a szíve felhevült.

Természetes, hogy nem változott meg az első mondat után azonnal a természete. Az nem olyan egyszerű! Ahhoz több időre és türelemre van szükség. De egy csodálatos dolog azonnal az első mondat után végbement: Gedeon elkezdett Istennel

beszélgetni. A legszomorúbb az, amikor közömbösek vagyunk, amikor minden mindegy nekünk, amikor csak magunkkal foglalkozunk, és megszűnünk Istennel és az emberekkel kommunikálni. Gedeon életében az első isteni meleg mondat után sorsszerű változás történt: elkezdett Istennel beszélni. Igaz, hogy eleinte inkább vitatkozott Vele, nem bízva magában kibúvót keresett, de az Úr angyala tudta, hogy ezek az első jelei annak, hogy Gedeonból hős lesz. Minden idők hősére jellemző, hogy mielőtt hozzáfogna tette végrehajtásához, előbb szorong, keresi a kibúvókat, szíve tele van kifogásokkal, hogy belefogjon-e egyáltalán.

Amikor olykor félsz, és néha-néha kibeszéled magad egy-egy feladat előtt, tudd, hogy hőssé lehetsz. Épp kezdődik. Hű! Ez király!

Gedeon az Úr angyalának azt panaszkolta, ami leginkább terhelte: *Hol vannak azok a csodás idők, amikor az Úr kivezetett Egyiptomból? Minek beszélnek nekünk Isten segítségéről, ha most már hét éve Midján kezébe adott!? Kiáltunk Hozzá, de úgy látszik, neki mindegy.* Gedeon nem félt Istennek elmondani azt, amit gondolt, amit érzett. Biztos volt benne, hogy igaz van, és hogy már nem történnek csodák. A kicsépett gabonájával a hegyekbe készült, hogy elmenekül, azt gondolta, így megoldja a helyzetet. Ekkor jelent meg az Úr angyala és mondta neki: *„Menj, és a te erőddel szabadítsd meg Izráelt Midján markából! Én küldelek téged!”* A sértődött, morgolódó Gedeonból Isten küldötte lesz. A kibúvók és az elégedetlenség át kellett, hogy alakuljon csodás és bátor tette, mert szeretettel, reménységgel és elszántsággal teli tekintettel Gedeonra nézett Isten, hogy küldje: segítsen a többieknek is. Isten látta, hogy Gedeonban van elég erő, hogy ezt győzze. Gedeon viszont azt gondolta, hogy nincs benne elegendő erő, hogy megtegye. A környezete is lehet, hogy azt gondolta, hogy nincs ereje hozzá, hogy megtegye, hogy Gedeon egyáltalán nem való arra a feladatra. De Isten kész volt használni az ő erejét, az ő kezét, az ő képességeit, hogy megmentse egész Izráelt. Az Istenbe vetett hitünk soha nem magánügy, imádságaink sem csupán személyes ügyünk, de ha hiszünk, Isten lát minket és küld, hogy segítsünk. *„Én küldelek téged”.*

Azonnal, ahogy reggel felébredsz, küldve vagy, hogy segíts másokon, hogy megtalálják a szabadulásukat a problémáikból. Ezért vagy értékes Isten gyermekeként: nem csak magadra gondolsz, nem csak magadért imádkozol, de azon is gondolkodsz, miképp segíthetnél másokon, hogy vidámíthatnád fel a szomorút, hogy húzhatnád ki a problémák közül, amibe jutott. Ezért hősök azok, akik Istent követik. A hős soha nem csak magára gondol. Úgy cselekszik, hogy abból másoknak is hasznuk legyen. Néhány hős az egész világot meg akarja menteni. De egyszer egy bölcs ember azt mondta, hogy az, aki egy embert megmentett, az egész világot mentette meg.

Ha valaki azt mondaná neked valamikor, hogy nem értesz semmihez, ne hidd el! Isten rád is figyel, és tudja, hogy hős vagy. Képes vagy nagy dolgokat cselekedni, másokat felmelegítő szavakat, mondatokat mondani. Miért? Mert téged is biztosít Isten afelől, mint Gedeont: *„Majd én veled leszek.”* Isten veled van, hogy a holnap hőse lehess. Rájössz majd, kit örvendzethetnél meg szavaiddal, cselekedetteddel: *„Az Úr veled van, erős vitéz!”*

Janette Knežová

A Zsinati Tanács 21. ülésén, melyre Rimaszombatban, június 9-én került sor, az alábbi közérdekű határozatokat hozta:

– A tárgysorozatot a kiegészített pontokkal együtt egyhangúlag elfogadta.

– Elfogadta az Egyházzenei Osztály 2016. évi zárszámadását, a 2017. évre vonatkozó költségvetését pedig – a személyes meghallgatáson elhangzottak értelmében – visszautalta átdolgozásra, a Zsinati Tanács következő üléséig.

– Az Egyházzenei Osztály Igazgatótanácsának az egyházzenei igazgatói poszt betöltésére vonatkozó döntését jóváhagyva és személyes meghallgatása után kinevezte Süll Kingát az Egyházzenei Osztály igazgatójává 2017. június 15-től számított három évre.

– Az Egyházzenei Osztály költségvetésében egy szolgálati gépkocsi vásárlására elkülönített összegből engedélyezi a gépkocsi beszerzését, azzal a kitételrel, hogy a gépkocsi az egyház tulajdonát fogja képezni, de a használat az Egyházzenei Osztályt illeti meg. A szolgálati autó fenntartásával járó költségek az Egyházzenei Osztály költségvetését terhelik.

– A Zsinati Tanács a Kálvinista Szemle jelenlegi működésén nem kíván változtatni, mivel az egy összetett megoldást igényelne, ezért felkéri Andrea Koreckovát, hogy a Kalvínske hlasy koordinációs munkája során továbbra is működjön együtt a Kálvinista Szemle és a Kalvínske hlasy kine-

vezett szerkesztőjével, figyelembe véve annak útmutatásait.

– A Zsinati Tanács tudomásul vette, hogy egyházunk a Szlovák Bibliatársulat közgyűlésére Ján Semjan püspökhelyettes mellé Széles Jaroslav kassai lelkipásztort delegálta.

– Hozzájárult Langschadl István lelkész megválasztásához a Kiskövesdi Református Egyházközségbe.

– Jóváhagyta a rimaszombati egyházi iskolai étterem 2016. évi zárszámadását, valamint engedélyezte, hogy a 2106,05 euró nyereség az egyéb alapok javára kerüljön lekönnyítésre.

– Jóváhagyta, hogy a Felsőcsáji Református Egyházközség elcseréljen a felsőcsáji kataszterben található 123/3-as és 123/1-es számú parcelláiból összesen 1048 négyzetméter szántóföldként nyilvántartott, de jelenleg gazos területét a Medve Štefan tulajdonában lévő 250/16-os szám alatt vezetett 1086 négyzetméter és a 253/17-es szám alatt vezetett 1015 négyzetméter szántóföldért.

– Kifejezte hajlandóságát, hogy kész Széles Jákobot egyházunkban segédlelkészként kibocsátani, hogy abszolválhassa a Sárospataki Református Teológiai Akadémián folytatott tanulmányainak hatodik évfolyamát. Ennek feltétele a teológiai tanulmányok ötödik évfolyamának sikeres abszolválása és egyházunkban az I. lelkész-képesítő vizsga letétele.

– Módosítással jóváhagyta a Közalap egyházépítési keretének szétosztási tervét. A Gömöri Református Egyházmegye számára javasolt támogatásból 500 eurót,

a Barsi Református Egyházmegye számára javasolt támogatásból 300 eurót, az Alsólánci Református Egyházközség számára javasolt támogatásból 200 eurót, a Zemp-léni Református Egyházmegye számára javasolt támogatásból 500 eurót, a Firesz számára javasolt támogatásból 200 eurót, a RE-MI-DIA számára javasolt támogatásokból pedig kétszer 150 eurót csoportosít át a Tanyi Református Egyházközség javára. A Tanyi Református Egyházközségnek megítélt támogatás összesen 2000 euró.

– Dobai Sándornak, a komáromi egyházmegye kuratóriumi képviselőjének kérelme alapján – aki sorrendi tévedésre hívta fel a figyelmet a szétosztási táblázatban –, a csallóközarányosi gyülekezet második helyét elsőre módosítja (az összeg így 6000 euró), a kisújfalui gyülekezet első helyét pedig másodikra módosítja (az összeg így 4000 euró). Ezután a Zsinati Tanács jóváhagyta az építkezési keret kiosztási tervét.

– Hozzájárult Nagy Gábor lelkész megválasztásához a Felsőlánci Református Egyházközségbe.

– Tudomásul vette Molnár Árpád zsinati tanácsosnak a lelki-, családgondozói és hivatásgondozási szolgálatról szóló jelentését, és kérte a tanács által már korábban megbízottakat – Molnár Árpádot és Kassai Gyulát –, hogy a legközelebbi tanácsülésre készítsék el a szolgálat jogi struktúrájára vonatkozó javaslatot, és nevezzék meg a képesített személyeket, akik a szolgálat tevékenységi körében részt tudnak venni.

gekkel szemben. Amíg ezen egyházközségek önmagukat elszigetelik, az egyház legitimitás szervei is elszigeteltnek tekintik őket. A Zsinat türelmesen várja, hogy ezen egyházközségek az elszigeteltségükből kilépve ismét Egyetemes Egyházunk egységének részesei, valamint jogaikat és kötelességeiket teljesítő közösségei legyenek.

– Megállapította, hogy jelen körülmények között ezt a problémát nem tudja megfelelő módon megoldani, és ezért ezt a kérdést lezárja. Ez a határozat nem teremt precedenst az egyházban.

– A Zsinat a reformáció 500. évfordulója alkalmából a 2017. évben a Pálóczi Czinke István-díjat Erdélyi Géza nyugalmazott püspöknek és Harm Boiten holland lelkipásztornak adományozza.

– A lelkészválasztásról szóló törvény értelmezésének kérdését elnapolta, és felkérte a Zsinat Jogi Bizottságát, hogy akár a törvény módosításának előkészítésével, tegyen javaslatot az eredménytelen választások kapcsán kialakult helyzet megoldására.

EGYHÁZUNK ZSINATA 5. ÜLÉSÉRŐL

A Zsinat az 5. ülésén, melyre Rimaszombatban, június 10-én került sor, az alábbi határozatokat hozta:

– Jóváhagyta az elmúlt esztendő tevékenységeiről szóló jelentéseket: Fazekas László püspök beszámolt a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház, Marika Géciová igazgató a RE-MI-DIA, Ibos Henrietta igazgató a Diakóniai Központ, Édes Árpád megbízott igazgató az Egyházzenei Osztály, Édes Enikő elnök a Közoktatási Tanács, Lévai Attila igazgató a Calvin J. Teológiai Akadémia, Györky Szilvia elnök a Szlovákiai Református Keresztyén Nők Egyesülete, Kiss Miklós elnök a Firesz, Fekete Vince elnök a Szlovákiai Magyar Református Presbiteri Szövetség, Molnár Sándor igazgató a Missio Reformata 2016. évi tevékenységéről.

– Jóváhagyta és megerősítette a Zsinati Tanács ZST-15/2017-es számú határozatát. Megállapította, hogy egyházunknak a

Magyar Református Egyházhoz való csatlakozása kapcsán a Nagymihályi és az Ondava-hernádi Református Egyházmegye egyes egyházközségeiben előállt helyzet olyan egészségtelen magatartást eredményezett, amely az egyház közösségi együttélésének és a Közalap támogatásának megtagadását eredményezte. A Zsinat megállapította, hogy a tartozó egyházközségek saját döntésük alapján elszigetelték önmagukat, és ezzel saját elhatározásból feladták egyházi jogaik és kötelességeik maradéktalan teljesítését. A Zsinat ezen gyülekezetek tartozásait továbbra is számon tartja, és elvárja a tartozás maradéktalan befizetését; ugyanakkor, bár nem ért vele egyet, de tudomásul veszi, hogy ezen gyülekezetek kivonták magukat az egyházunkban meglévő szolidáris egységből. Ezért a velük kapcsolatos egyházi és egyházközigazgatási ügyekben és eljárásokban az egyház legitimitás szervei kénytelenek ennek megfelelő magatartást tanúsítani ezen egyházközsé-

Ezekben a napokban az egész népünk figyelme az új kenyér felé fordul. A kenyér egyházunk számára sem másodrangú kérdés és nem is tehetjük azzá. A kenyér az egyház életének a középpontjában áll.

Jézus Krisztus tanítványai és az Őt hallgató sokaság előtt lépén-nyomon bizonyosságát adta annak, hogy mennyei Atyánknak mennyire gondja van nemcsak a lélek, hanem a test táplálkozására is. Tanítványával együtt szegi meg a kenyeret és együtt étkeznek. A köré sereglett és időközben megéhező sokaságot pedig csodálatos módon megvendégeli. A józan, mértékletes étkezést éppen úgy szükségesnek tartja, mint ahogy megítéli a képmutató és esztelen böjtölést. Azonban nem hagy kétséget afelől sem, hogy az eledelt csak annyira tartja szükségesnek, amennyire az életet táplálja, mert: „...az élet több, hogynem az eledel!” (Lk 12,23).

Az anyaszentegyház Ura megtanít továbbá arra is, hogy a mindennapi kenyeret és általában mindazokat a jókat, amelyek e világon testünknek szükségesek, kérnünk kell Istentől. Tudomásunkra adja, hogy a mindennapi kenyér Isten ajándéka. Kálvin János ezzel kapcsolatban ezt mondja: „... sem szorgalmunk, sem fáradásunk, sem kezeink önmagunkban

semmit sem szerezhetnek nekünk, ha nincs azokon Istennek áldása: sőt még a kenyér bősége sem volna reánk semmi előnyvel sem, ha Isten akarata azt a mi táplálásunkra nem fordítaná. Tehát bármilyen bőségben élünk is, még ha tele van a csűrünk és a kamránk, mégis mindig kérnünk kell a mindennapi kenyeret” – Jézus Krisztus tanításával összhangban az egyház az új kenyérről ezt tanítja: az új kenyér a mi kenyérünk, mindenki kenyere. A kenyér azért mindenkié, mert érte mindenkinek dolgozni kell. Ez Isten kifejezett rendelése. Az Ige tanítása az, hogy aki tud dolgozni, az a saját munkájával szerzett kenyeret egye. Isten rendelése az, hogy ha valaki nem akar dolgozni, ne is egyék (2Thessz 5,10).

A történelemben, a népek és nemzetek életében a zűrzavar akkor keletkezett, amikor sokak életében a munkának és a kenyérnek ez a kapcsolata megszakadt. Egyeseknél úgy szakadt meg, hogy olyan kenyeret ettek, amelyért nem ők dolgoztak, melyért más dolgozott. Ebben az esetben a kenyér szakadt el a munkától. Másoknál viszont éppen megfordítva történt: nem ehatték azt a kenyeret, amelyért megdolgoztak. Ebben az eset-

ben a munka szakadt el a kenyértől. Így alakult ki a *gazdagok* osztálya, amely azt a kenyeret is ehette, amelyért nem ő verejtékezett, s a *lázárok* osztálya, amelyik azt a kenyeret sem ehette meg, amelyért megdolgozott. Napjaink történelmi vajúdjának a célja, hogy létrehozza a munka és a kenyér harmóniáját.

Továbbá a kenyér azért is mindenkinek a kenyere, mert Isten azt mindenkinek adta, különbség nélkül. Nincs a világon olyan család, amelyiknek az asztalánál egy gyermek eszik, a másik meg éhezik. Egyetlen gyermeknek sincs joga elvenni a többi testvérének kenyér részét és azt elrejtteni, vagy felhalmozni. Az anyaszentegyház Ura nem akar olyan világot, amelyben egyesek bővülködnek, pazarolnak, anyagi gondtalanságban és mérhetetlen gazdagságban élnek, mások pedig szűkülködnek, sőt éheznek. Éppen ezért szélesedjék ki felelősségünk látóhatára az egész emberiségre és hordozzuk imádságainkban a nélkülözők és éhezők igényét is. Mert bármennyire is hihetetlenül hangzik a jólakott ember számára: még vannak nélkülözők és éhezők ezen a földön. De nem azért, mintha nem lenne minden ember számára elegendő kenyér, hanem azért, mert az erőszakosok hatalmi önzése még mindig sokakat elzár nemcsak a bőség kosarától, hanem a legkisebb darab kenyértől is.

A mindennapi kenyér tehát Isten ajándéka, de ez sok-sok emberi munka és fáradtságos emberi erőfeszítés gyümölcseként kerül az asztalunkra. Mennyi emberi igyekezetre volt szükség, hogy a mag a termőföldbe kerüljön, mennyi reménységgel telített aggodó figyelés, amíg a mag szárba szökken, mennyi verejték hullott, amíg kezünkbe került a frissen sült, illatos, mindennapi kenyér! Minden darab kenyérben benne van a mezőgazdasági munkások, szén- és vasbányászok, kohászok, gépszereplők, építők, vegyészek, szellemi és kétkézi dolgozók energiája, évszázadok kultúrája.

Amikor kezünkbe vesszük az új kenyeret, legyen ezért hálaadás a szívünkben, így törjük meg az úrasztalnál és így törjük meg otthonainkban asztalunknál, gondolva arra, hogy Isten adja az embereknek azért, hogy üdvösségesen éljünk vele, testünk táplálására, lelkünk üdvösségére, Istenünk dicsőségére.

Mondjuk hát újra és újra, mert maga az Úr tanított meg rá: „A mi mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma!”

Gyüre Zoltán

**Gondviselő Atyánk, jóságos Isteniünk,
Tele van irántad hálával a szívünk.
Mert méltatlan voltunkra úgy szeretsz bennünket,
Hogy ismét megadtad a mi kenyérünket.**

**Minden kis búzaszem jóságod hirdeti,
Amely szíveinket hálára készíti.
Előtted Isteniünk, térdet, fejet hajtunk,
Hogy újra meg újra könyörülj rajtunk.**

(Deákné Török Erzsébet)

A Magyar Református Egyház Közös Zsinatának ünnepi nyilatkozata, melyet 2017. június 24-i debreceni ülésén fogadott el.

A Magyar Református Egyház Közös Zsinata ma, az 1567-ben tartott debreceni alkotmányozó zsinat 450. évfordulóján, a reformáció 500 esztendejét felidéző emlékévkben, Istennek ad hálát egyházunk megtartatásáért, és Őt magasztalja azért a boldog megtapasztalásért, hogy a Szentháromság Isten a világ kezdetétől fogva annak végezetéig megtartja és megoltalmazza kihívott népét.

Hálát adunk Istennek az előttünk járó nemzedékekért, akiket Szentlelke által újra és újra felébresztett arra, hogy egyházunk a reformáció bibliai felismerései és hitvallásaink tanítása alapján rendezze be életét és végezze szolgálatát.

450 évvel ezelőtt, súlyos viták közepette, az evangélium szerint reformált egyház vezetői és testületei azért fogadták el a Második Helvét Hitvallást, mert teljes odaszánással igyekeztek az egyház életét és szolgálatát Isten akarata szerint megújítani, a téves tanításoktól megtisztítani, továbbá annak Krisztusban adott egységét megőrizni, és mindezekről mindenki számára bizonyosságot tenni.

Ezzel a döntéssel a debreceni zsinat a református keresztyén hit és élet, tanítás és szolgálat számára kívánt segítséget adni és mértéket biztosítani, csatlakozva a korabeli Európa számos egyházához.

A Magyar Református Egyház Közös Zsinata ma, a régiék megfontolását továbbra is elfogadva újra megerősítette ezt a Hitvallást.

A Zsinat – miközben hálát ad az előttünk járók felismeréséért és dicsőíti Istent a reformáció évszázados áldásaiért – a reformátori örökség és hitvallásos lelkület szellemében kinyilvánítja, hogy:

– mindenkor igyekszik a Szentírás, valamint a keresztyén hit tartalmát még mélyebben megismerni, azt tanítani, gyülekezeteinek és intézményeinek életét e tanításhoz igazítani;

– mindenkor kész számot adni a keresztyén hitről és a Krisztusba vetett reménységéről abban a világban, amelyben Isten jó teremtését ismeri fel, és amelynek tartozik bizonyosságot tenni az Evangélium igazságáról, Isten üdvözítő akaratáról;

– bizonyosságot tesz a keresztyén hit és élet egységéről, és igyekszik elhárítani minden téves tanítást, amely Krisztustól elszakítva, ezt az egységet kívülről vagy belülről megbontani szándékozik;

– bűnbánattal és önvizsgálattal veszi számba az egyház életének és tanításának minden olyan megnyilvánulását, amely a múltban gátolta küldetése betöltésében vagy a jelenben veszélyezteti az evangéliumról való bizonyosságtételének a tisztaságát és szolgálatának hitelességét;

– „a jobbra taníttatás alázatával” – imádságban nem lankadva, a Szentírást tanulmányozva, a hittapasztalatokat megosztva, a teológiai munkálkodást megbecsülve – kész Isten Igéjének mélyebb és teljesebb megértésére, elkérve a kegyelemben való növekedés áldását, hogy egyházunk élete és szolgálata gazdagabb, teljesebb és hűségesebb legyen;

– hivatalos hitvallásaink értékeinek képviselője és elmélyült tanulmányozása mellett igyekszik a keresztyén hit jelenkori megvallásának körülményeit és feltételeit az egyetemes egyház többi részegyházainak tanításában és liturgiai örökségében is megismerni és megvizsgálni, a kölcsönös megbecsülés, a testvéri párbeszéd és megértés készségével.

Krisztus a jövő! Együtt követjük Őt!

A Magyar Református Egyház Közös Zsinata

FELTETTÜK A KÉRDÉST

Mi jelenti Ön számára a kikapcsolódást?

Meg kell vallanom, robogó vonatként haladó életemben – ahová az Úr a férjemet, a gyermekeinket, a családjainkat, a gyülekezeteinket, a barátainkat helyezte mellém – kevés a megálló. Így, amikor útközben egy-egy pillanatra rám talál és át tud ölelni a csend, az számomra már nagy ajándék. Mert olyankor tudok elcsendesedni, kicsit kitekinteni a „vonat ablakán”, és tudok feltölteni. A kikapcsolódás mindenkinek mást jelent. Én, ha behunyt szemmel zenét tudok hallgatni, nyugalomban olvasni, a szabadban, a természetben is Istennek örülni, vagy tudok a szeretteimmel, barátainkkal „csak úgy” együtt lenni, nekem ez már kikapcsolódás. De tény, leginkább azokat a perceket, órákat, napokat várom, amiket férjemmel és fiainkkal töltünk a közös kirándulások alkalmával. De a teljes és tökéletes kikapcsolódást a Mennyek Országa jelenti majd.

Édes Réka, Deáki, Vágsellye, Galánta lelkipásztora

A gyülekezeteinkben végzett szolgálatok mennyisége megköveteli, hogy időnként a kikapcsolódásra is szánjunk időt, de sajnos csak ritkán valósul meg. Rohanó világunk és felgyorsult életvitelünk a legtöbbször nem teremti meg a lehetőséget arra, hogy valóban kikapcsolódjunk. Mindemellett a mindennapi kikapcsolódáshoz tartozik elsősorban az egyéni elcsendesedés, igeolvasás, valamint a családi imaközösség. Tudatosan igyekszem még időt szánni naponta a gyermekeinkkel való közös játékra, ami engem is feltölt és erőt ad. Ritkán fordul elő, de 30-40 kilométer kerékpározás is segít, hogy a tennivalókra felkészüljek, vagy csak éppen ne az aktuális és elvégzendő feladatokra figyeljek.

Időnként az is feltölt, ha egy-egy érdekes cikket elolvashatok, vagy ha hozzájutok egy jó könyvhöz. Úgy gondolom, a mi társadalmunknak sokkal több szabadidőre lenne szüksége ahhoz, hogy túlterhelt életünk megnyugodjon, és helyre billenjen a mérleg feladataink és kikapcsolódásunk között.

Édes Ákos, Deáki, Vágsellye, Galánta lelkipásztora

A hetedik forduló kérdései

1. Kinek az énekeskönyve az 1582-ben Detrekő várában ki-nyomtatott Énekek három rendbe című énekeskönyv?

2. Melyik az az énekünk, amely tévesen egy unitárius püspök-höz (kb. 1520-1579) kapcsolódik?

3. Mi a neve annak a zenei központnak, ahol Thomas Tallis (kb. 1505-1585), William Byrd (1543–1623) és Thomas Tomkins (1572–1656) működött?

a) Chapel Royal – Királyi Kápolna b) Purcell konzervatórium c) Ospedale della Pieta

4. Egy 1544-ben Ráckevén született énekköltőt keresünk. Sze-gedi Kis István reformátor tanítványa, későbbi életrajzírója volt. Fiatal korában külföldi egyetemeken gyarapította tudását, majd 1572-től szülővárosa lelkésze volt. Tragikusan halt meg 1591-ben. Tolvajok kirángatták a házából és megölték. Elhatározását, hogy a zsoldárokat magyar versekbe átköltse, nem tudta maradéktalanul megvalósítani. Ki a keresett énekköltő?

a) Szilvás-Újfalvi (Anderkó) Imre b) Kevi Skarica Máté c) Bo-gáti Fazekas Miklós

5. Kinek a személyneve olvasható ki a 255. dicséret versszakainak kezdőbetűiből?

6. Mit adott ki az angol John Merbecke, Kálvin lelkes követője 1550 után?

a) Biblia-fordítást b) a genfi zsoldárok fordítását c) kottás ima-könyvet

7. A 226. dicséret szerzője (kb. 1585-1641) egy Balatonfüredhez közeli község szülötte. Pápai és külföldi tanulmányait követően Komáromban, majd 1622-től Érsekújváron volt lelkész. Ki ő?

A megfejtéseket az egyhazzeneijatek@reformata.sk címre várjuk **2017. augusztus 13-ig.**

A májusi kérdések helyes megfejtései: 1. 46. zsoldár 2. Geleji Ka-tona István 3. Lócse 4. d) magyar és latin nyelvű énekeskönyvet foglyok számára 5. Igen 6. 163. dicséret 7. a) istendicsőítés.

A megfejtők közül Böszörményi Gergely Artisjus-, Ferencvá-rosi József Attila- és Magyar örökség-díjas a következőket sorsol-

JÁTÉK! JÁTÉK! JÁTÉK!

ta ki: **Demeter Vilma** (Barsvárad), **Sukola Kinga** (Kamocsa), **Mol-nárné Ráduly Sarolta** (Kisráska). A nyerteseknek ezúton is gra-tulálunk. Nyereményüket, Varga Gyöngyi: *Remény s ég* című köny-vét postán küldjük el.

A nyolcadik forduló kérdései

1. Milyen kapcsolat volt Dávid Ferenc unitárius püspök és a 476. dicséret szerzője, Barát István között, aki 1557-ben és 1561-ben Kolozsvár városbírája volt?

2. Melyik városban szolgált Németi Ferenc várkapitány (aki-nek neve összefügg a 273. dicsérettel)? A kapitány 1565-ben halt meg a várat védve.

3. Mi a kancionálé?

a) szószékről éneklendő ének b) gyülekezeti énekeket tartalma-zó gyűjtemény c) nevelési kézikönyv

4. Melyik zsoldárt szokták hugenotta Marseillaise-nek is nevez-ni, de az illető zsoldár már a bibliai meghatározás szerint is harci-, sőt győzedelmi ének?

5. Melyik kéziratban jelent meg a 225. dicséretünk? A kézirat Szegedi Gergely 1569-i debreceni énekeskönyvének függelékeként jelent meg. A kb. 50 levél terjedelmű ritkaságot Lengyelországban, egy városi könyvtárban őrzik.

6. Melyik évben született és melyik évben halt meg a német énekköltés egyik legjelentősebb alakja, Heermann János, aki 340. énekünk szövegét írta? Heermann rengeteg nélkülözés között végezte tanulmányait, mire lelkész lett. Egész élete során sok testi és lelki szenvedésben volt része. Gyerekkorától élete végéig szinte sohasem volt teljesen egészséges. Utolsó 24 évét állandó testi fájdalmak között, kényszerű nyugállományban töltötte. Legnagyobb fájdalma mégis az volt, hogy legidősebb fia előbb katolikussá lett, majd mikor visszatért evangélikusnak, a jezsuiták megmérge-zték. A dicséret szövegét Áprily Lajos ültette át magyar nyelvre.

7. Igaz-e, hogy 380. dicséretünk szövegének szerzője, Szkhárosi Horváth András, tállyai lelkész katolikus papból lett reformátorrá?

A megfejtéseket kérjük, az egyhazzeneijatek@reformata.sk cím-re küldjék **2017. szeptember 14-ig.**

götti füves területre esett a választás, illetve a Református Teo-lógiai Kar előtt található korlátok lefestésére került sor. Bízunk benne, hogy hagyományt teremtettünk, és a jövőben lesznek követőink. Ehhez a tanévhez kapcsolódik a hír: átadtuk az új HÖK irodát, amely nem csak irodaként, hanem közösségi te-remként és könyvtárként is fog működni.

Több kiszálláson is voltunk. Az első szeptemberben Bátorke-szin zajlott, ami egy Élménypedagógiai Ifjúsági Konferencia volt. Teológusaink bekapcsolódtak az elméleti oktatásba, részt vettek a drámapedagógiai játékokon. Aktív résztvevői voltak az elmélyítéseknek, valamint csoportvezetői feladatokat is el-láttak. November 6-án Pozsonyba látogattunk, ahol egyházunk Koreai Missziós Gyülekezetében vállaltunk feladatot: igehir-detést és énekkari szolgálatot. November 13-án a dunaszerda-helyi és bősi; december 4-én a csallóközarányosi és ekeli; ápri-lis 2-án pedig a negyedi gyülekezetek vendégszeretétét élvezték teológusaink.

Újrindult a Papirusz, azaz **Fazekas István** szerkesztésével egy félbemaradt munka folytatódik: újra van egyetemi lapunk, ami elektronikusan itt elérhető: <http://epa.oszk.hu/03000/03031>.

Közreadta: **Tóth Kristián**

TUDÓSÍTÁS

Pár mondat egy mozgalmas iskolaévről

A komáromi teológiai kar hagyományos csendesnapja az idei tanév kezdetén 2016. október 12-én Budapesten zajlott, ahol többek közt különböző csapatépítő programokon vettünk részt. Az alkalmat napjaink egyik legnagyobb hatású újszövet-sége, Udo Schnelle előadásával zártuk.

November 14-e és 16-a közt **Szolta Zsuzsanna** képviselte ka-runkat a Generális Konvent Ifjúsági Bizottsága ülésén Kovács-patakon, ahol a fő témát a nyári Csillagpont programja képez-te. Az egyetemek képviselői arra a megegyezésre jutottak, hogy a Csillagponton közös sátor alatt lesznek a Kárpát-medence református teológiáinak a képviselőitében – utalva ezzel is az egységre. Karunk egyik legjobban várt eseménye az adventi est, ugyanis ezen az alkalmon kerül sor az év tanára- és diák-ja-díj átadására. A szavazatok alapján az év tanára **Bernhard Kaiser** lett, míg az év diákja **Varga Evelin** végzős teológus-hallgató.

A következő esemény az egyetem és a kar életében a május 19-én megtartott Szeretethíd volt, ugyanis idén egyetemünk is csatlakozott ehhez a mozgalomhoz. A Sirály Kollégium mö-

Ünnepélyes keretek között leplezték le május 13-án Naprágyban Füleki Istvánnak, naprágyi gályarab-prédikátornak portréját.

Az 1675. május 13-án Nápolyban mártírhalált halt lelkészről elnevezett emléknap egyben a helyi közösségnek a reformáció jubileumi évére való emlékező alkalma is volt, az önkormányzattal közösen. Ezért az emlékezés Naprágy hőseiről szólt, kiemelve közülük a neves prédikátort.

A helyi lelképásztor (jelen sorok írója) igehirdetése után **Buza Zsolt** egyháztörténész tartott előadást a gyászévtizedről, azon belül is Füleki István életéről. A történelmi események felelevenítése után az ünneplők megkoszorúzták a templomban található Füleki-emléktáblát. Utána **Madarász József** polgármester emlékezett meg az európai szabadság kivívásáról, majd koszorút helyeztek el a templom előtti, hősöknek állított obeliszknél. Az ünnepség a helyi parókian folytatódott, ahol a 90. zsoltár felhangzása és **Nagy Ákos Róbert** esperes köszöntő szavai után leleplezték a

helyi lelképásztor Füleki Istvánt ábrázoló festményét. Az alkotó elmondása szerint „a festmény nem történelmi fénykép, hanem a

történelmi adalékok, a gályarab prédikátorok eszmei üzenetének, a világ reformátuságának és a naprágyi reformátusok szívében élő megbecsülés, emlékezés, múlt vállalású Füleki Istvánja”. Az ünnepség gyülekezeti része ezek után – az adakozók jóvoltából – szeretetvendégséggel zárult a parókia kemencéjében sült ételek kínálásával.

Rákos Loránt

Emléktábla és kopjafa leleplezése Az egységet hivatott jelképezni

Május 14-én Pozbán megtartották a reformáció jubileumának megünneplését. Együtt ünnepelt öt gyülekezet: a barsbarackkai-, barsbesei leányegyházközségek, az egykor Pozbához tartozó újlóti gyülekezet, valamint a nagygimáncsi testvérgyülekezet.

Dukon András, pozbai lelkész az igehirdetést a Mk 4,35–40 alapján építette fel. Elmondta, hogy *Minél több oda nem való dolog van az egyházban, annál jobban fenyeget a veszély, hogy az elsüllyed! Ezt jelenti a reformáció, újra és újra reformálódni, elsősorban önmagunk reformálódására kell törekednünk!*

Az emléktábla leleplezésében Dukon András és a testvérgyülekezet lelkésze, **Sugár Tamás** segített. Az emléktáblára az az Ige került, ami egykor megszólította Luther Mártont is: „Megigazulván ingyen az Ő kegyelméből a Krisztus Jézusban való váltság által” (Róma 3,24). **Kassai Gyula**, a barsi egyházmegye esperese szólt a reménységről, a feladatokról, arról, hogy egymást segítve tudjunk együtt szolgálni. Ezt követően **ifj. Kiss Éva** szavazata következett. A hálaadó alkalom a templom előtt folytatódott a kopjafa leleplezésével. **Mente Róbert** gondnok többek közt ezt mondta: *A kopjafa jelképezze ezen öt gyülekezet összetartozását! A mi számunkra legyen ez szimbóluma annak, hogy csak összefogással, kitartással, egymás megsegítésével tudunk haladni a cél felé: vinni Jézust egymás és mások szívébe! Végül a helyi lelkész a zárzóban elmondta, hogy „A kopjafa jelképe az összetartozásnak és a testvériségnek! Összeköt minket az, hogy Isten nevében egyek vagyunk! Legyen ez a kopjafa az összekötődés és az összetartás jelképe is! Kérem ezért az Istent!”*

Legyen egyedül Istené a dicsőség, amiért együtt, testvérekként tudunk hálát adni a reformáció 500. évfordulójáért!

Sándor Veronika

Protestáns iskolatörténeti mozaik Komáromi állomásához ért a kiállítás

Géresi Róbert püspökhelyettes igei köszöntőjével nyílt meg május 19-én Komáromban a Limes Galériában az az iskolatörténeti vándorkiállítás, mely a Kárpát-medencei protestáns felekezeti iskolák történetét mutatja be.

Polák Katalin fotói

A kiállítás már 2016 októberétől úton van, és ez év decemberéig még úton lesz. Az iskolák kialakulását, jellegzetességeit, híres tanulóit, működésük alapelveit, a korra tett hatásukat villantják fel a molinók. Bepillantathatunk a századforduló elit gimnáziumainak az életébe, szembeülhetünk az egyházi iskolákat ellehetetlenítő ál-

lamosítás borzalmával, majd pedig az utolsó molinókon az 1989 utáni újjászületés is nyomon követhető.

A komáromi megnyitón jelen volt és köszöntőt mondott **Hafenschér Károly**, a Reformáció Emlékbizottság munkájának segítségével felelős miniszteri biztos és **Papp Kornél**, a Református Tehetséggondozó Alapítvány kuratóriumának titkára is. A két intézmény volt tulajdonképpen a kiállítás ötletgazdája és megvalósítója.

A megnyitó alkalmának méltóságát emelte az Alistáli Református Egyházi Alapiskola diákjainak az élményszámba menő előadása, akik Mécs László *A mindenség balladája* című versét rendhagyó módon adták elő.

Édes Enikő közoktatási tanácsos, a komáromi kiállítás megszervezője

–kl–

Május 20-án az alistáli református templomban a gyülekezet iskolájának elmúlt huszonöt évéért adtak hálát az egybegyűltek.

Tudósításumat az alkalomról (több okból kifolyólag is) rendhagyónak szánom.

Emlékszem az indulásra. Gyermekeink révén 1997 óta részét képezi az iskola az életemnek, nem tudok tehát elfogulatlanul írni erről a huszonöt évről. Eseményekben és fordulatokban gazdag évek voltak. Személyes bizonyágom mégis a következő: hálás vagyok Istennek, hogy gyermekeink bibliás közegben nevelkedhettek, hogy a tudomány mellé igei alapú nevelést kaphattak. Családunk legkisebb gyermeke is középiskolás lesz ősztől, tehát

Május 27-én több irányból érkezve, Miglécnémetinél összeérve, közös buszon indultak az Abaúj-tornai egyházmegye azon fiataljai, akik hittel és reménységgel akarták megünnepelni a lelki összetartozás áldásait. Rövid áhítatával **Buza Bodnár Aranka**, roznói másodlelkész köszöntötte őket a *4Móz 6,24–26* alapján.

Az Ez az a nap 2017 témája a tűz volt. A Lélek egyik megnyilvánulási formájára utaltak. Harminc nemzetből voltunk együtt és ismét megtelt az Aréna Isten szavára éhező, az Ő közelségét kereső emberekkel. A színpadról zenével és szóban bátorítottak bennünket, hogy engedjük, hogy Isten Szentlelke munkálkodjon bennünk.

Megemlékezés a kihurcoltakról Két gömöri gyülekezet életéből

A csehországi és magyarországi kitelepítés 70. évfordulóján megemlékezés történt a gömöri Zsórban és Oldalfalván. Pünkösöd vasárnapján a zsóri gyülekezetben **Molnár Viktor** beosztott lelkipásztor végezte az igehirdetés szolgálatát az *ApCsel 1,8* alapján, hangsúlyozva a tanúságtétel fontosságát a mai időkben. Az úrvacsorai közösséget követően **Tamás Ákos** középiskolai tanár tartott emlékbeszédet. Kortörténeti keretbe helyezte a fájdalmas kitelepítést. Ezt követően a résztvevők elhelyezték a kegyelet koszorúit a templomkertben található kopjafán.

A roznói gyülekezet presbitériuma június 5-én, pünkösöd hétfőn a reformáció évfordulója és templomépítő lelkipásztorunk, Réz László születésének 150. évfordulója alkalmából templomi foglalkoztatót készített egyházi iskolánk tanulói számára, amit a pedagógusokkal együtt oldottak meg.

A pünkösdi gyermek-istentisztelet vezérigéje Jézus szavai voltak a *Jn 14,22–26* alapján, amit **Buza Zsolt**, a gyülekezet lelkipásztorja tolmácsolt. Kiemelte, hogy Jézus szava a Lélek által nyer teret bennünk, Aki igazságra nevel és a feledékeny tanítványnak mindent eszébe juttat. Az istentisztelet után – amin iskolánk ifjúsági zenekara szolgált – a gyermekek számára megadatott a lehetőség, hogy megnézzék a templom egyetlen harangját, és a templomkertben a **Pogány Edina** presbiter által készített templomi foglalkoztatót elkészítsék.

A felső tagozat három osztályával elmentünk a Kossuth-szoborhoz, ahol a Nemzeti Összetartozás Napja alkalmából leróttuk kegyeletünket, megemlékezve a szobor állítói, akik között első volt akkori lelkipásztorunk, Réz László. Felelevenítettük az öt éves küzdelmes időszakot (1902–1907), amit siker koronázott: 1907. május 26-án a Rákóczi téren (mai Bányászok tere) elhelyezték Felvidék első egész alakos Kossuth-szobrát. Itt **Badin Valéria** pedagógus elszavalta Smid István, akkori ágostai hitvallású lelkész,

Negyedszázadnyi történelem Jubilált az alistáli egyházi iskola

szülőként már nem lesz feladat az iskolában, de egyháztagnaként és az iskola további támogatójaként nagyon örülök, hogy iskolánk életének új fejezete kezdődik a Magyar Kormány anyagi támogatásának köszönhetően. Új épületet kapnak az iskola jövőendő diákjai. (Kell-e ettől szebb és nagyobb születésnap ajándék?!)

A jubileumi alkalmon **Géresi Róbert** püspökhelyettes a *Mt 14,13–21* alapján tartott igehirdetést, melynek központi üzenete az volt, hogy tudjunk hálát adni azért, ami van.

A magam részéről hálát adok Istennek, hogy van ez az iskola és kérem Tőle az áldást a folytatásra!

Kis Lucia

Szervezett út az Ez az a napra KÖZÖS BUSZON EGY CÉLBŐL

nünk. Az alkalom imádsággal zárult. Hiszem, hogy Isten minden ilyen alkalmat „*az erő, szeretet, és józanság Lelkével*” (*2Tim 1,7*) szentel meg. A lelki alkalmon egyházmegyénk területéről (Szilicétől egészen Kassáig) hatvanegy ifjú vett részt felekezeti hovatartozásra való tekintet nélkül. Hála érte az Úrnak!

Buza Zsolt

Pünkösöd hétfőn az oldalfalvai gyülekezetben **Tóth László** lelkipásztor hirdette az Igét, hitet tévén arról, hogy az ezéki látomás a csontok megelevenedéséről (*Ez 37,4–10*) akkor válhat valósággá, ha a reformáció félévezredes jubileumán okos istentisztelet gyanánt odaszánjuk testünket, lelkünket, szellemünket, egész valónkat Isten szolgálatára. Miután a gyülekezeti tagok éltek az úrvacsorára jegyeivel, **Balajti Lajos** nyugalmazott tanár emelkedett szólásra felelevenítve a szomorú eseményeket. Oldalfalván alig van református család, ahonnan ne telepítettek volna ki valakit. A Szózat eléneklése közepette az ünnepi szónok koszorút helyezett el a kitelepítés emlékét őrző márványtábla alatt. A gyülekezet presbiterei rögtönzött szeretetvendégséggel kedveskedtek az emlékezőknek.

Tóth László

Rozsnyón a pünkösöd apropóján Diákok és gyülekezet közös alkalma

avatásra készült alkalmi versét, valamint meghallgattuk **Badin Szilárd**, friss konfirmandus hegedűjátékát. Végezetül elénekeltük a Kossuth nótát, majd **Bartaluzzi Enikő**, végzős növendékünk elhelyezte az emlékezés koszorúját, amire az az Ige került, ami 110 évvel ezelőtt a református egyház koszorújára: „*Az igaznak az emlékezete áldott*” (*Péld 10,7*).

Innen zárandoklatunk a temető kertbe vezetett, ahol megálltunk Réz László sírjánál. A 25. zsoltár első versének az eléneklése után a lelkipásztor felolvasta Réz László rövid életrajzát, amely tartalmazta egyházi és társadalmi szerepvállalását, valamint kiemelte legfontosabb emberi tulajdonságait, amelyek nélkülözhetetlenek a keresztyén élethez, és a tanuló ifjúság számára okulásul szolgálnak. A temető kertben **Icso Marianna** szavalt, majd **Koltás Csaba** elhelyezte a dánieli igével (*Dán 12,3*) ellátott koszorút.

Hálásak vagyunk Istennek, hogy Reményik Sándor versének sorai Rozsnyón igazak és a Lélek által igazán megélhetőek voltak: nem hagyjuk a templomot és az iskolát!

–bzs–

MERJ NAGYOT ÁLMODNI! Harangszentelés Apácaszakállason

„Volt egyszer egy ember, aki az ő háza udvarán oszlopot épített az ő Istenének. De az oszlopot nem márványból faragta, nem kőből építette, hanem ezer meg ezer apró, csillámló homok-szemcséből, és a homok-szemcséket köddel kötötte össze. És az emberek, akik arra járva látták, nevettek rajta és azt mondták: bolond.” Wass Albert történetének idézete egy kicsit emlékeztet arra a helyzetre, amellyel kezdetben fogadtam azt az ötletet, mellyel két ifisünk, **Bajnok Attila** és **Varga Szilárd** állt elő: *Csináltassunk egy harmadik harangot!* Annyi mindenre van szüksége gyülekezetünknek, miért pont még egy harangra költsük összekuporgatott pénzecskéinket? Nem elég az a kettő, ami van!? Gondoljátok, hogy akkor többen fognak járni templomba? – ilyesféle szavakkal próbáltam lebeszélni őket döntésükről. Nem hagyták magukat, és most Isten őket igazolta.

Az apácaszakállasi egyházközség június 10-én új harangot szentelhetett. Megható pillanat volt, mikor az ötvenhat kilós, „A” hangolású, Gombos Miklós, őrbottyáni harangöntő műhelyében készült, virágokkal és piros-fehér-zöld szalaggal feldíszített harmadik harangunk felemelkedett a toronyba, hogy Istennek és **Kor-**

Hálaadás Nagyölveden Egy folyamat végére pont került

2017. június 11-én a nagyölvedi gyülekezet ünnepelt és megköszönte Isten gondoskodó szeretetének jelét, hogy a 2007-től tervezett és elindított templomjavítási munkálatok eredményeképpen megújult a templom és lelkületében a gyülekezet is.

A templomot egy régi mocsár helyére építették, a település legalacsonyabb pontjára, ezért speciálisan, az alapjaitól kellett templomot újírtani. A több éven át tartó, több munkafázist magába foglaló folyamat a végéhez ért. 2016–2017-ben a közel 230 éves templom külső részének teljes felújítását végezték el, közben meg-

Ipolyság, Peröcsény és Vámosmikola reformátusai találkoztak

Június 11-én került sor a találkozóakra a magyarországi peröcsényi és vámosmikolai gyülekezettel. Az alkalmat ismét összekötöttük a gyülekezeti nappal, ám ebben az évben – az Emberi Erőforrások Minisztériumának köszönhetően – már a körbekevert parókiaudvaron.

Először közösen hallgattuk az igét. **Czuni-Kenyeres József**, peröcsényi lelkész a *Mk 5,36* alapján szólt az egybegyűltekhez. Az istentisztelet alatt a gyermekek részére rendhagyó vasárnapi iskola volt **Végh Emese** vezetésével. Czuni-Kenyeres József igehirdetésében elmondta, hogy Jézus egy olyan helyzetben mondja ezt a biztatást: „*Ne félj, csak higgy!*”, amikor jogos lehetett a félelem, az elkeseredés, a szomorúság, hisz Jairusnak haldoklott a lánya.

Nem általánosságban, hanem nagyon konkrétan szól, személyesen Jairushoz, aki oda tudott térdelni Krisztus elé, és meg tudta magát aláztani, hogy Jézustól segítséget kérjen. Elhitte, hogy Jézus mindennél nagyobb. Jézus mindig ezt a bizalmat kéri, hogy merjünk őszinték lenni. Nincs segítsége annak, aki nem mer őszinte lenni! Istenben nincsen félelem, mert a teljes szeretet kiűzi a félelmet. De amíg bennünk nincs meg a teljes szeretet, ott van a félelem is. Az a félelem, amit csak a Krisztussal való személyes

mon Géza mérnök úr munkájának segítségével elfoglalja „lakását” templomunkban. Hangja és felirata hirdetheti ezentúl: „*Isten kegyelméből öntette az Apácaszakállasi Ref. Egyház a reformáció és a nagy háborúba elvitt harangunk emlékére. 2017.*”

Somogyi Laura

történt a parókia 200 éve vályogból készült részének a felújítása is.

A hálaadó alkalmon **Fazekas László** püspök hirdette Isten ígétét a népes gyülekezet előtt. Az öröm, a köszönet, a hála, a szeretet és az *egyekvagyunk* érzése csillogott minden szemben, köszöntők, szolgálattévők, szolgáló fiatalok és gyermekek, s természetesen a helyi lelkész, **Antala Éva** szemében. Jó volt együtt lenni és köszönetet mondani a templomban, s jó volt a szeretetvendégségen beszélgetni.

Mindezért egyedül Istené a dicsőség, s a köszönet mindazoké, akik mind a felújítás hosszú éveit alatt, mind pedig ennek a napnak a munkájából kivették részüket.

Ambrus Erika

kapcsolat tud megoldani. Megtapasztalható (ahogy Jairus is megtapasztalta), hogy Krisztusnál semmi sem lehetetlen!

A lelki táplálék után a parókia udvarán szeretetvendégség közösségében beszélhettük meg a hallottakat, majd pedig egy kis mozgás következett, s játékos versenyre invitáltak bennünket **Végh Emese** és **Somogyi Péter**, ahol többek között a helyi múzeum hagyományörző játékait is kipróbálhattuk. Az alkalom végén

Czuni-Kenyeres József, peröcsényi lelkész

a kisebb gyermekek részére kincskeresés is volt **Izsmán Adél** vezetésével.

Istennek adunk hálát, hogy újjá alakította, s tenyerén hordozza gyülekezetünket!

Izsmán Jónás

A bodrogszentesi templom újjászületése Hálaadó istentisztelettel zárultak a munkák

Június 17-én, a III. Zempléni Egyházmegyei Nap programjaiba illeszkedve került sor a felújított bodrogszentesi templom átadására.

Az ünnepi istentiszteleten köszöntőt mondott **Diószegi László**, a Teleki László Alapítvány igazgatója, **Káldy Gyula**, a felújítást vezető építész, valamint **Fazekas László** püspök és **Géresi Róbert** püspökhelyettes is. A bodrogszentesi egyházközség évek óta nagy gondot fordít templomának rendben tartására. Egy hosszú folyamat végére érve, együtt adott hálát a gyülekezet az elmúlt évek – részben pályázati forrásból, részben pedig önerőből finanszírozott – munkálataiért.

A 13. századi eredetű Árpád-kori templom 1907-ben karzatos oldalhajóval bővült. Az épület teljes körű helyreállítása a Magyar Kormány támogatásával 2005-ben kezdődött meg. Megtörtént a tető és a toronysisak újrakészítése, majd a Szlovák Kormány támogatásával a középkori kőkeretek valamint az 1794-ben készült festett famennyezet és karzatmellvéd restaurálása. A munkálatok befejező ütemeként többek közt újra lett festve a homlokzat, megtisztították a kőkereteket és megtörtént a zsindefedésű torony-

A Zempléni Református Egyházmegye harmadik alkalommal szervezte meg a Zempléni Református Nap elnevezésű rendezvényét, ezúttal Bodrogszentesen. A június 17-én megvalósult, az egyházmegye harmincnegyedik gyülekezetét érintő esemény a reformáció jubileumi éve kapcsán is különös jelentőséggel bír, de a találkozó a bodrogszentesi felújított Árpád-kori református templom átadására is sor került.

A Zempléni Református Egyházmegyéhez tartozó reformátusokat a rossz idő sem tartotta vissza attól, hogy részt vegyenek az egész napos rendezvényen. A helyi lelkipásztor, **Szopó Ferenc** köszöntését követően **Fazekas László** püspök az *ApCsel 18,24–28*

versék alapján hirdette a szép számú gyülekezet előtt Isten ígését, rámutatva, hogy Isten országának építésénél szükség van elhívott, tenni akaró személyekre, cselekvő emberekre, de a legszükségesebb mégis Isten Lelkének vezetése, a Jézus Krisztusban kapott kegyelem, amire mindenkinek szüksége van. Az áhítatot követően **Fekete Vince** főgondnok köszöntötte a jelenlévőket, majd **Kendi Csaba**, a zempléni egyházmegye esperese és **Lisztkai Gusztáv**, Bodrogszentés polgármestere osztotta meg gondolatait a gyülekezettel.

A kisérségi diákok bábelőadása következett a nagyszínpadon. A református templom mellett pedig a **Balla Lajos** fafaragó által, a reformáció jubileumára készített emlékoszlop leleplezésére került sor. Ezt követően az ünnepség már a templomban folytatódott, hiszen az Árpád-kori református templom teljes külső felújítása valószínűleg meg a magyarországi Teleki László Alapítvány támogatásának köszönhetően. A hálaadó alkalmon **Géresi Róbert** püspökhelyettes a 90. zsoltár versei alapján szólt.

Voltak, akik a templomnál maradván, a Luther és Kálvin imádságaiból összeállított imasétán csendesedhettek el, majd **Nyéky Miklósnak** és társainak a komolyzenei koncertjén vehettek részt,

sisak impregnálása is. A Teleki László Alapítvány koordinálásával zajló felújítást a külföldi magyar műemlékek helyreállítását segítő Rómer Flóris Terv támogatta.

Szopó Ferenc

Hálaadás az egyházmegyei napon Egységben ünnepelve Bodrogszentesen

kapcsolódva a zsoltáros dicsőítéshez. A nagyszínpadon a délutáni program a kisérségi ifisek előadásával kezdődött, akik Luther Márton és Kálvin János életét mutatták be. A gyülekezeti kórusok bemutatkozása mindig színessé teszi a háromévenként megrendezésre kerülő egyházmegyei alkalmat, hiszen az érkező kórusok változatos felállásban és különböző hangszerkísérettel magasztalják az Urat. Ezúttal is szép színfoltja volt a kóruséneklés a napnak, mivel a kisérségi, a kiskövesdi, a ladmóci, a nagykövesdi, az örösi valamint a Kistárkány-Tiszacsernyő-Ágcsernyő egyesített kórus lépett színpadra sokak örömeire. A kórusokat követően már kicsit más stílusú, de ugyancsak az Urat magasztaló zenekarok következtek, hiszen a budapesti Mandák Band keresztyén könnyűzenével szolgált, az őket követő, bodrogszentési tagokból álló Karcsa Parti dicsőítő csapathoz hasonlóan. A program utolsó előadójaként **Mészáros János Elek** református presbiter köszönhetné a jelenlévők.

Egyházmegyei Napként lett meghirdetve a Zempléni Református Egyházmegye kiemelt rendezvénye, s egyértelműen az egyházmegyéhez tartozó gyülekezetekből érkeztek a legtöbben, hogy találkozzanak, együtt legyenek, hálát adjanak, de más egyházmegye-

Lelesztek az egyházmegyei napon

ből és felekezetekből is voltak szép számmal jelenlévők. Ez utóbbi azért is örömdal, mert már az esemény szervezésekor célként fogalmazódott meg, hogy a református egyház ilyen módon a templom falain kívül is megmutatkozzon, s miközben ragaszkodik a bibliás alapokhoz, ajtót nyit a keresők felé, ilyen módon is betöltve küldetését.

Molnár István

A Zsinat 5. üléséről

(Befejezés az 1. oldalról)

ban, Kassán pedig Firesz-központ, valamint a lelkipásztorok is segítséget kaptak munkájuk jobb végzéséhez. A püspök beszámolójában emlékeztetett a 2016-os évben a kárpátaljai testvérek megsegítése meghirdetett gyűjtésre, amely százezer eurót meghaladó összeggel zárult. Kitért arra, hogy míg a nyugati országok egyházainak többsége a teljes nyitottságot támogatja (egyneműek házassága, migránsok befogadása), addig a kelet-európaiak figyelik a folyamat politikai hátterét is. Szólt arról, hogy a Gustav-Adolf Werk és HEKS segélyszervezetek továbbra is támogatják egyházunkat, továbbá a beszámoló tartalmazta mind a kilenc egyházmegye esperesének a jelentését is.

A püspök után a RE-MI-DIA, a Diakóniai Központ, az Egyházzenei Osztály, a Közoktatási Tanács, a Calvin J. Teológiai Akadémia, a Szlovákiai Református Keresztyén Nők Egyesülete, a Fiatall Reformátusok Szövetsége, a Szlovákiai Magyar Református Presbiteri Szövetség és a Missio Reformata vezetői tettek jelentést a 2016-os esztendőről.

A zsinati ülésen téma volt a Közalapnak tudatosan tartozó egyházközösségek lelkipásztorainak az ügye, illetve az ezzel kapcsolatos fegyelmi eljárások eredménye. A Nagymihályi és az Ondava-hernádi Református Egyházmegye tartozó egyházközösségei saját döntésük alapján elszigetelték magukat, s ezzel feladták egyházi jogaik és kötelességük maradéktalan teljesítését. Az érintett gyülekezetek tartozásait azonban továbbra is számon tartják, és elvárják annak maradéktalan befizetését. A Zsinati Tanács várja, hogy az érintett egyházközösségek az elszigeteltségükből kilépve ismét Egyetemes Egyházunk egységének részesei, valamint jogaikat és kötelességüket teljesítő közösségei legyenek. Terítékre került a ZS-17/2016-os számú határozatának teljesítése is, amely magában foglalta azon lelki-

pásztorok ügyét, akik tiltakozásul az Egyetemes Egyháznak a Magyar Református Egyházhoz való csatlakozásáért ellenálltak, megzavarva ezzel az egyház legitim szerveinek munkáját, belső békéjét és nyugalma. Az ügyben felállított zsinati eseti vizsgálóbizottság megállapítása szerint a tiltakozók tettükkel a hivatali esküjükkel való összeférhetlenséget bizonyították, ami fegyelmi eljárást vont maga után. A Zsinat – látva az egyházértelmezés kapcsán említett teológiai látáskülönbség tényét és átérzve a szlovák ajkú gyülekezetek nehéz helyzetét, végül úgy döntött, hogy – bár indokolt lenne – nem kíván jogorvoslati lépéseket tenni. A krisztusi megbocsátás jegyében lehetőséget kaptak az érintett lelkipásztorok, hogy ha záros határidőn belül bocsánatot kérnek, akkor kimondják az érintetteknek a teljes megbocsátást, ellenkező esetben a Zsinat elrendeli a fegyelmi eljárás elindítását. Csupán két érintett reagált a határozatra. A többiekkel szemben ugyan megindult az eljárás, de az ügyükben döntendő egyházi bíróságot érintettség révén nem tudták felállítani. Ennek alapján született meg az a határozat, hogy a Zsinat a jelen körülmények között a problémát nem tudja megfelelő módon megoldani, ezért a kérdést lezárja. A határozattal kapcsolatban viszont a Zsinat hangsúlyozta: a határozat nem teremthet precedenst az egyházban.

Döntés született az idei Pálóczi Czinke István-díjasokról is. Az ezereurós pénzjutalommal, emléklaplakkal és emléklappal járó díjat az idén nyolcvanéves **Erdélyi Géza** nyugalmazott püspök és **Harm Boiten** holland lelkipásztor kapja. A díj átadására 2017. november 17-én kerül sor a lelkészszenteléssel egybekötött ünnepi Zsinaton.

Az Ondava-hernádi Református Egyházmegyének a lelkészválasztással kapcsolatos törvény értelmezéséről szóló beadványát a Zsinat elnapolta.

Iski Ibolya

Egy nap a gyermekekért Öt gyülekezet egy közös alkalma

Június 17-én öt gyülekezet összefogva tartotta meg a tanévzárót Pozbán. Jelen voltak a Pozbárhoz tartozó barsbaracscai és barsbesei leányegyházközösség gyermekei, a nagyigmándi testvérgyülekezet, valamint az egykor szintén Pozbárhoz tartozó újlóti gyülekezet gyermekei.

A tanévzáró a templomban kezdődött áhítattal, amit a helyi lelkész, **Dukon András** tartott a *Zsolt 31,20* alapján: „Milyen nagy a te jóságod, melyet a téged félőknek tartogatsz! Ebben részesíted a hozzád menekülőket minden ember szeme láttára.” Erre az igeversre építve együttesen, vidáman, játékosan, ám mégis kellő komolysággal kerestük a választ a lelkész által feltett kérdésre: miért jó az Úr? Az áhítat után énektanulással folytatódott az együttlét. Mielőtt pedig kezdetét vették a feladatok, elültették a nagyigmándi testvér-

gyülekezet ajándékát, egy kis hársfát. Ezzel is kifejeztük az összetartást és az összetartozást.

Ezt követően a gyermekek öt csoportba lettek osztva, és arra kellett választ keresniük a gyermekeknek, hogy hol lehet megtudni, hogy jó az Úr. Erre a kérdésre tíz igevers adott választ, melyek el voltak rejtve. A gyermekeket kultúrműsor is várta,

Fotó: Mente Róbert

Szabó Marcell aranyérmes dobos játékát hallhattuk, valamint a Czeglédi Péter Gimnázium három lánytanulója is énekelt.

Isten áldása legyen e csodás, felejthetetlen nap emlékének!

Sándor Veronika

Egyházmegyék találkozója. Alsóörsön június 3-án került sor a pozsonyi és a veszprémi egyházmegyék gyülekezeteinek találkozására, amelynek keretében Császár Attila esperes és Papp Gábor egyházmegyei gondnok a veszprémi egyházmegye, Somogyi Alfréd esperes és Molnár Rudolf egyházmegyei gondnok pedig a pozsonyi egyházmegye képviselőjében testvéregyházmegyei szerződést írt alá. A találkozó alkalmával kiállítás is nyílt, amely az egyházmegyék múltját és jelenét jelenítette meg a gyülekezetek bemutatásával. A találkozón részt vett a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke, Steinbach József és Huszár Pál főgondnok, egyházunk részéről Fekete Vince főgondnok és Fazekas László püspök is.

SZEÖT. Fazekas László püspök is jelen volt június 12-én a Szlovákiai Egyházak Ökumenikus Tanácsa Igazgatótanácsának ülésén Pozsonyban, ahol a többi tagegyház tagjaival az egyházak új finanszírozási rendszeréről tanácskoztak.

Generális Konvent. Debrecenben június 23-án tartotta következő ülését a Generális Konvent (a Kárpát-medencei refor-

mátus egyházak közös képviselői testülete) elnöksége.

Felvidéki Református Gyerektalálkozó. Június 24-én Alistálon zajlott az imaház udvarán a Felvidéki Református Gyerektalálkozó a reformáció 500. évfordulója alkalmából. Igehirdetéssel Czinke Tímea batorkeszi lelkipásztor szolgált.

Zsinat. A Zsinati Elnökség magyar tagjai június 24-én részt vettek a 2009 óta második alkalommal összehívott Magyar Református Egyház Zsinatának ülésén a debreceni református Nagytemplomban. Megemlékeztek a 450 évvel ezelőtti eseményekről, elfogadták a II. Helvét hitvallás mai magyar nyelvű fordítását, valamint hivatalossá vált a kanadai és a luxemburgi reformátusok csatlakozása a Magyar Református Egyházhoz. A zsinati ülés úrvacsorával egybekötött istentisztelettel zárult.

Családi nap. 500 református találkozó címmel szervezett családi napot Szádalmán az Abaúj-Tornai Református Egyházmegye június 24-én. Az alkalmon Százvai László kiskvárdai lelkipásztor hirdette Isten ígését a megjelent 1166 résztvevő számára.

Tanévzáró a Selye János Egyetem Református Teológiai Karán

A 2016/17-es tanévben tizenegyen fejezték be tanulmányaikat. Kilencen a missziológia, diakónia és szociális gondoskodás, hárman a református teológia szakon.

Az istentisztelettel egybekötött tanévzáró közgyűlést június 18-án tartotta meg a Református Teológiai Kar a komáromi református templomban. Az ünnepi diplomaosztó közgyűlés **Juhász György** rektor jelenlétében történt meg. Igehirdetéssel **Somogyi Alfréd** dékánhelyettes a *Jn 17,14–15* alapján szólt a megjelentekhez: „*Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól*”. A missziológia, diakónia és szociális gondoskodás szakon **Ágh Edit**, **Bús Katalin**, **Deminger Orsolya**, **Mudi Katalin**, **Nagy Nikolett**a, **Szabó Orsolya**, **Szabó Claudia**, **Šenkár Anita** és **Vincze Valéria** végzett.

A református teológiai szakon az idén a sikeres magiszteri vizsga után hárman szereztek diplomát: az angol születésű, de Svájcban élő **Geoffrey Holder**, valamint két magyarországi állampolgár: **Pirityi Judit** és **Vásárhelyi Bálint Márk**, aki megkapta a legjobb tanulmányi átlagért kijáró rektori díjat. Pirityi Juditot pedig a legjobb záródolgozatáért jutalmazták. Mindhárman másoddiplomások.

Lévai Attila dékán ismertette, hogy a kar öt tanulmányi programjának az elmúlt tanévben nyolcvankét hallgatója volt. Huszonhárman alap-, harmincegyen mester, tizen-

öten pedig doktori képzésben vettek részt. Megemlítette azt is, hogy az elmúlt évben átalakult a kar struktúrája, így az idén már az Ó- és Újszövetségi Tanszék, Történelemtudományi Tanszék, Rendszeres és Gyakorlati Tanszék, valamint az Alkalmazott Tudományok Tanszéke képezte az intézményt. A dékán beszámolt a kar személyi változásairól is: **Pólya Katalint** Somogyi Alfréd váltotta a dékánhelyettesi poszton.

A tanévzárón adták át a Jakab István-díjat. Az alapítvány célja, hogy évente az „Erős vár a nyelv” feliratú éremmel és díjban részesítse azokat komáromi vagy sárospataki teológushallgatókat, akik önálló prédikációírásban és a magyar nyelv tiszta, szabatos és stílusos használatában kiemelkedően teljesítenek. Idén hatan pályáztak a díjra. Első helyezést ért el a Sárospatakon tanuló Homoki Gyula, a második legjobb pályázata a Komáromban tanuló, idén végzős Vásárhelyi Bálint Márknak lett, a harmadik helyezett szintén sárospataki diák lett, mégpedig Kádár Tamás.

Az ünnepi tanévzáró istentisztelet után egy rövid megemlékezésre került sor az 1994–2004 között a református teológusok képzését biztosító Calvin J. Teológiai Akadémia egykori épületénél, ahol beszédet mondott **Bothné Bereczky Ágota** csilizradványi lelkipásztor, aki egykor szintén a teológiai akadémia hallgatója volt.

–ii–

Izraeli út

2017. október 22–31. között ismét lehetőség nyílik részt venni egy izraeli kiránduláson. Ismét meglátogatjuk azokat a helyeket, amelyek nagy jelentőséggel bírnak az üdvtörténetben, de lesz lehetőség a Holt-tengerben való megmártózásra is.

Közelebbi információkat az alábbi címen lehet szerezni: Erika Domonkosóvá, Na záhumní 17, 040 15 Košice V., tel.: 055/ 68 41 596, 0903/914 964, 0917/350 174. E-mail: domonkosovaerika@gmail.com.

A Pátria rádió református műsorai:

Július 9-én Tóth László gömörsczkárosi lelkipásztor a nagy halfogás üzenetét hozza közelebb a hallgatókhoz.

Július 23-án Partiné Szaszák Katalin szesz-tai lelkipásztor Péter megbízatásáról szól a hallgatókhoz.

Augusztus 8-án Domonkos Erika, a kassai szlovák nyelvű gyülekezet lelkipásztora igehirdetésében arról szól, hogyan gyógyította meg Péter a sántát.

Augusztus 20-án Krchoné Géresi Tímea Péternek a Jézusról tett bizonyágtételét bontja ki igemagyarázatában.

Szeptember 3-án Kovács Timár Ildikó rimaszombati lelkipásztor arról szól, hogyan tett bizonyágot Péter Jézusról a nagytanács előtt.

A Világosság másnapi (hétfői) ismétlésének kezdési időpontja: 13.05.

(A műsor a közvetítést követő naptól meghallgatható a Sola rádió honlapján is: <http://refradio.eu/radio/sola/>)

Szerkesztő-műsorvezető: Iski Ibolya

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Keresztény Egyház hivatalos lapja. A kiadó címe:

Jókai u. 34., 945 01 Komárno.

Cégbjegyzési szám: 00179191

Megjelenik havonta.

Főszerkesztő: Fazekas László

Szerkesztő: Kis Lucia

Titkár és lapterjesztő: Kis Lucia

Előfizethető a református lelkészi

hivatalokban és a szerkesztőség

címen.

Előfizetési díj: egy (kalendáriumi) évre 4,20 euró.

A lapterjesztést a szerkesztőség végzi:

930 10 Dolný Štál (Alistál) 386.

E-mail: ksz@reformata.sk

Telefon: 031/55 90 141 (egyben fax és üzenetrögzítő is)

A kéziratokat nem őrizzük meg, nem küldjük vissza, rövidítjük és szerkesztjük jogát fenntartjuk.

Nyomdai előkészítés: Kis Lukács

Nyomja: Repproffset, Dunaszerdahely

ISSN: 1335-7298

Nyilvántartási szám: EV 3628/09